

ANGOLA

Studie verwezenlijkt ter gelegenheid van
de gezamenlijke economische zending
onder het voorzitterschap van
HKH Prinses Astrid
van 20 tot 27 oktober 2013

agentschap voor
buitenlandse handel

VOORWOORD

Een "ruwe diamant", dat is wellicht de beste omschrijving van Angola. Het land beschikt immers over grote voorraden natuurlijke rijkdommen, voorraden die echter nog op doordachte en duurzame wijze moeten worden geëxploiteerd om toegevoegde waarde te creëren en de plaatselijke bevolking er zoveel mogelijk voordeel te kunnen laten uithalen.

Angola heeft enorme reserves van aardolie, aardgas en diamant, maar ook van goud, ijzer, koper, kobalt, graniet, marmer en uranium. Er zijn echter niet alleen de aardolie en de minerale rijkdommen, maar ook de geografische en topografische eigenschappen van het land zorgen voor een florerende primaire sector, zowel wat de visserij en de landbouw als wat de natuurlijke energievoorraden aangaat (waterkracht, fotovoltaïsche energie, bio-ethanol, enz.).

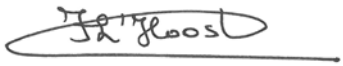
De burgeroorlog die tot in 2002 duurde, heeft geleid tot een humanitaire catastrofe en zorgde voor het bankroet van het land. Sinds het einde van die oorlog kende Angola een periode van sterke groei … tot de internationale economische crisis uitbrak. Tijdens die crisis ging de Angolese economie er sterk op achteruit wegens de afhankelijkheid van het land van zijn olie-uitvoer.

Ondertussen gaat het opnieuw beter met de Angolese economie, maar de uitdagingen zijn legio. Op korte termijn moet het land vooral zijn economische sectoren diversifiëren. Dat moet de niet-oliegebonden sectoren de komende jaren voortstuwen.

Ondanks die grote uitdagingen stelt de Angolese economie het goed en die toestand zou de komende jaren moeten aanhouden, met name dankzij de grote inspanningen die de regering doet om de niet-oliegebonden sectoren verder te ontwikkelen.

Het is in deze context dat het Agentschap voor Buitenlandse Handel, in samenwerking met zijn gewestelijke partners "Flanders Investment and Trade", "Brussel Invest & Export" en het "Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers", deze zending organiseert. We zijn ervan overtuigd dat dit voor onze bedrijven de kans bij uitstek zal zijn om blijk te geven van hun knowhow zodat ze al hun troeven op de Angolese markt zullen kunnen uitspelen.

We wensen u veel plezier bij het lezen van deze studie die de eerste stap vormt op weg naar Angola.

Fabienne L'Hoost

Adjunct-Directeur-generaal

Marc Bogaerts

Directeur-generaal

EXECUTIVE SUMMARY

In 2002 kwam Angola uit een oorlog die decennia had aangesleept en die het land totaal had verwoest. Sindsdien is het land er echter met reuzenstappen op vooruitgegaan.

Dankzij zijn natuurlijke rijkdommen kon Angola de jongste tien jaar opmerkelijke economische groeicijfers voorleggen waardoor kon het uitgroeien tot de derde grootste economie in Afrika en tot de tweede grootste olie-uitvoerder van het continent (na Nigeria).

Ondanks die spectaculaire resultaten zijn de noden van Angola groot en voert het de meeste consumptiegoederen in. Het grote gebrek aan economische diversifiëring maakt het land bovendien sterk afhankelijk van zijn oliesector, wat zeer duidelijk bleek tijdens de internationale economische crisis. De sociale en humanitaire situatie blijft er zeer kwetsbaar.

Het land is zich ten zeerste bewust van die olieafhankelijkheid en heeft dan ook een staatsfonds opgericht om de economie te beschermen tegen de volatiliteit van de olieprijzen. Het fonds moet ook infrastructuurprojecten financieren en zorgen voor de diversifiëring van de economie in zijn geheel.

De komende jaren zouden de niet-oliegebonden sectoren en met name de landbouw, de infrastructuur- en bouwsector en de dienstensector zich aanzienlijk moeten ontwikkelen, voornamelijk dankzij de toegenomen publieke en private investeringen.

Angola is ook een van de belangrijkste diamantproducenten ter wereld. Om aan de stijgende vraag op wereldvlak te kunnen voldoen, zal het land binnenkort vier diamantmijnen openen. Het is bovendien de bedoeling om twee andere mijnen, die sinds 2008 gesloten waren, opnieuw in exploitatie te brengen.

De infrastructuursector wordt sterk ondersteund door een regeringsprogramma voor heropbouw (wegen, spoorlijnen, havens en luchthavens) waarin het land reeds heel wat kapitaal heeft geïnvesteerd. Die uitgaven zullen op korte en middellange termijn blijven aanhouden.

Er worden momenteel ook een aantal grote projecten uitgevoerd in de energiesector, meer bepaald voor elektriciteitsproductie en –distributie, zodat de meerderheid van de bevolking toegang krijgt tot elektriciteit. Het project "water voor iedereen" werd vanuit eenzelfde streven opgezet.

Dankzij zijn diversifiëringspogingen kan Angola worden beschouwd als een opkomende economie in volle mutatie, een mutatie die duurzaam wil zijn.

Na een eerste deel waarin de macro-economische balans van Angola wordt opgemaakt, zal deze studie een sectorale analyse van drie zeer dynamische domeinen maken: de energiesector, de bouw- en infrastructuursector en de diamantsector.

INHOUD

1 ALGEMENE GEGEVENS 9

2 ECONOMISCHE GEGEVENS 13

2.1 KERNINDICATOREN 14

2.1.1 BBP 14

2.1.2 Inflatie 25

2.1.3 Wisselkoers 26

2.2 BUITENLANDSE HANDEL 28

2.2.1 Handelsbetrekkingen op wereldvlak 28

2.3 DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN 32

2.4 RISICOBEOORDELING 34

2.4.1 Risicobeoordeling volgens de Nationale Delcrederedienst 34

2.4.2 Andere risico-indicatoren 36

3 SECTORALE BENADERING 39

3.1 ENERGIE 40

3.2 INFRASTRUCTUUR EN BOUW 42

3.3 DIAMANTINDUSTRIE 44

4 RECENTE SUCCESVERHALEN 49

4.1 TECHNIQUES SPÉCIALES À L'EXPORT 51

4.2 POLLET WATER GROUP 52

5 NUTTIGE ADRESSEN 53

5.1 IN BELGIË 54

5.2 IN ANGOLA 55

5.3 NUTTIGE WEBSITES 56

6 BRONNEN 57

1

ALGEMENE GEGEVENS

Angola of de Republiek Angola ligt aan de westkust van zuidelijk Afrika. De Atlantische kustlijnen zijn 1 650 km lang en de totale landsgrenzen 5 000 km (grenzen met de Democratische Republiek Congo, Zambia en Namibië). De hoofdstad van Angola is Luanda. Angola was een Portugese kolonie tot 11 november 1975. Op die dag werd het land onafhankelijk. Angola telt achttien provincies.

- De oppervlakte van Angola bedraagt 1 246 700 km^2, waarmee het het 23^e grootste land ter wereld is (41,5 maal groter dan België). Slechts 3,3% van die oppervlakte bestaat uit akkerland en 0,2% ervan wordt gebruikt voor permanente teelten.

- Het Angolese klimaat is tropisch en vochtig in het noorden, subtropisch met minder neerslag in het zuiden. Op de plateaus zijn de temperaturen en de neerslag hoger dan aan de kust. Het regenseizoen loopt van oktober tot april. De warmste maanden zijn februari en maart, met een gemiddelde maximale temperatuur van 28°C.

- De natuurlijke rijkdommen van Angola zijn aardolie, diamant, ijzererts, fosfaten, koper, veldspaat, goud, bauxiet en uranium.

- Angola telt ongeveer 20 miljoen inwoners. De bevolking is jong en neemt sterkt toe:

  - 47,5% van de bevolking is jonger dan 15 jaar en de gemiddelde leeftijd bedraagt 17,9 jaar.

  - De bevolking groeit met 3,0% en tegen 2050 zou ze meer dan verdubbelen (43 miljoen inwoners).

  - Meer dan de helft van de bevolking (59,4%) leeft in een stedelijke zone. De dichtstbevolkte steden zijn Luanda (4,5 miljoen inwoners), Lubango (1 miljoen) en Huambo (0,9 miljoen).

  - De Angolese bevolking bestaat uit verschillende etnische groepen: 37% Ovimbundu, 25% Mbundu, 15% Bakongo en 8% Chokwe-Luanda.

  - De meeste Angolezen (45%) hangen een van de lokale godsdiensten aan, zijn roomskatholiek (38%) of protestants (17%).

- De bestuurstaal is het Portugees. Er zijn echter 6 inheemse talen zoals het Umbundu, het Kimbundu en het Kikongo.

- De nationale munteenheid is de kwanza (AOA). In augustus 2013 was 1 euro 127,07 kwanza waard.

- Ondanks een lichte verbetering de jongste jaren blijft de Human Development Index (HDI) van Angola zeer laag (in 2012 de 148^e plaats op de wereldrangschikking).

- Angola kent een van de hoogste cijfers inzake kindersterfte en een van de laagste levensverwachtingen ter wereld (minder dan 60 jaar). In verschillende streken van het land komen er vaak epidemieën van cholera, malaria en hemorragische koortsen voor. Bovendien is het percentage tuberculose- en aidsgevallen in Angola een van de hoogste ter wereld.

- Angola bekleedt de 157^e plaats op de *Corruption Perceptions Index* die *Transparency International* in 2012 berekende om een beeld te schetsen van het investeringsklimaat. Het land bekleedt in 2013 de 172^e plaats in de Doing Business-rangschikking van de Wereldbank.

- In 2010 werd de Afrikacup in Angola georganiseerd. Het voetbalkampioenschap werd betwist door vijftien landen in plaats van de zestien landen die aanvankelijk waren gepland. Het team van Togo trok zich terug nadat het enkele dagen voor het begin van de competitie het slachtoffer werd van een terroristische aanslag.

2

ECONOMISCHE GEGEVENS

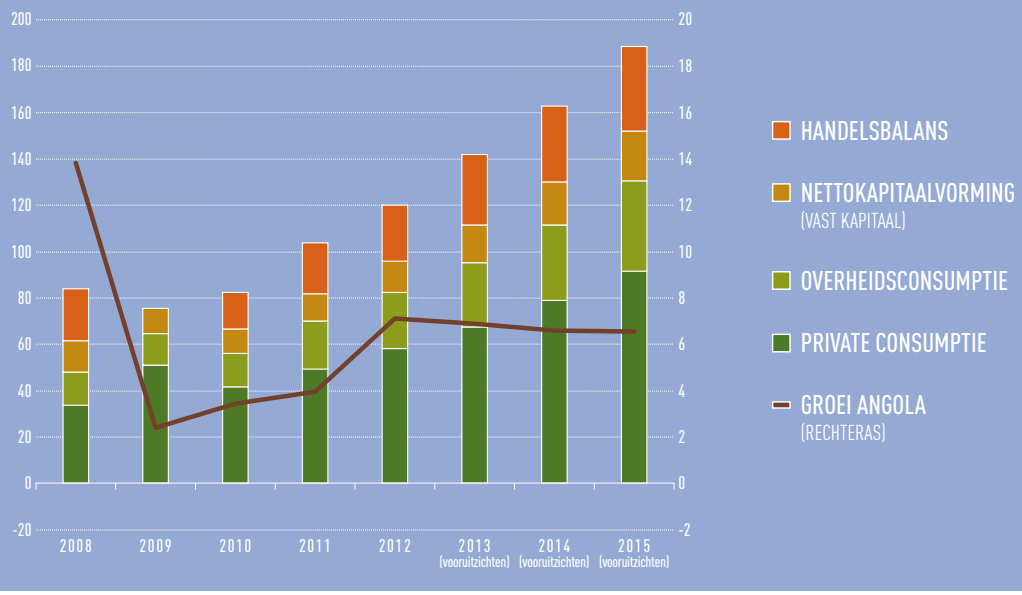
2.1 KERNINDICATOREN

2.1.1 BBP

Het bruto binnenlands product is de belangrijkste indicator om de economische gezondheid van een land in te schatten.

BBP IN VOLUME (MILJARD COURANTE USD) **EN GROEI VAN HET REËLE BBP** (IN %)

Bron: EIU

BBP IN VOLUME

In 2012 bedroeg het nominaal bruto binnenlands product van Angola 120,8 miljard USD. Het BBP per inwoner bedroeg dan weer 5.990,0 USD. Op basis van de vandaag beschikbare ramingen zou het BBP in 2013 141,9 miljard USD bedragen, terwijl het BBP per capita 6.850,0 USD zou bedragen. Volgens de ramingen van de Economic Intelligence Unit (EIU) zou het reële BBP van het land in 2013 met 6,9% moeten stijgen (tegenover 7,1% in 2012).

In 2012 maakten de uitgaven voor privé-consumptie en investeringen bijna de helft van het BBP uit (48,0%), terwijl de handelsbalans (20,8%) en de overheidsconsumptie (19,8%) elk ongeveer een vijfde vertegenwoordigden. De rest (11,4%) bestond uit nettokapitaalvorming, aangezien de voorraadschommelingen onbestaande zijn.

Na meer dan vier decennia burgeroorlog is Angola uitgegroeid tot een opkomende economie die sterk groeit en die in volle mutatie is. Die groei was zo sterk dat Angola ondertussen tot de landen met een gemiddeld inkomen behoort.

Dankzij zijn natuurlijke rijkdommen werd Angola de derde grootste economie in Afrika en de tweede grootste olie-uitvoerder van het continent (na Nigeria). Ondanks die grote voorraden aan natuurlijke rijkdommen heeft Angola enorme noden en voert het de meeste van zijn consumptiegoederen in.

Het grote gebrek aan diversifiëring in de uitvoer maakt dat het land sterk afhankelijk is van zijn oliesector en zorgt er voor dat de Angolese economie kwetsbaar is voor prijsschommelingen en economische recessies.

Het deficit inzake infrastructuur en menselijk kapitaal en de deels corrupte openbare sector leiden tot een weinig sereen zakenklimaat waarin investeren niet meteen vanzelfsprekend is. Er werden en worden momenteel echter grote institutionele hervormingen doorgevoerd die de situatie aanzienlijk zouden moeten verbeteren.

Onafhankelijkheid en burgeroorlog (1975-2002)

Angola heeft zich permanent in een conflictsituatie bevonden sinds het begin van de gewapende vrijheidsstrijd in 1961, gevolgd door de burgeroorlog vanaf 1975, het jaar waarin het land onafhankelijk werd.

Na onderhandelingen, die in Portugal werden gehouden, bereikten de drie voornaamste verzetsgroepen in januari 1975 een akkoord over de oprichting van een overgangsregering. In de maanden die volgden, gingen deze groepen echter opnieuw de strijd met elkaar aan, wat leidde tot de opsplitsing van het land in zones die gecontroleerd werden door de rivaliserende partijen. Supermachten als de Verenigde Staten, de Sovjet-Unie en Zuid-Afrika werden al snel in het conflict meegesleurd.

De meeste Portugezen die in Angola woonden en die de meerderheid van de geschoolde arbeidskrachten in de overheidsadministratie, de landbouw, de industrie en de handel uitmaakten, sloegen aan het begin van de burgeroorlog op de vlucht. Ze laten een economie achter die voorheen welvarend en nu failliet was.

De oorlog, die bijna vier decennia duurde, de aanwezigheid van de vele mijnenvelden en vooral de verspilling van de minerale rijkdommen door het regime stortten Angola in een diepe humanitaire crisis.

Op 22 maart 2002 werd Jonas Savimbi, de leider van UNITA (de Union nationale pour l'indépendance totale de l'Angola), gedood tijdens gevechten met de regeringstroepen. Kort nadien werd door beide partijen een staakt-het-vuren afgekondigd. UNITA nam afstand van zijn gewapende arm en ging voortaan de rol van grootste oppositiepartij vervullen.

Recente ontwikkelingen (2002-2008)

Algemeen gezien onderging de Angolese economie tussen 2002 en 2008 een ware gedaanteverwisseling: van een gedesorganiseerde economie als gevolg van een decennialange burgeroorlog tot de sterkst groeiende Afrikaanse en zelfs snelst groeiende economie ter wereld (met een gemiddeld jaarlijks groeipercentage van meer dan 10%).

De ontwikkeling van Angola tijdens die periode kan grotendeels worden toegeschreven aan de petroleumsector en in mindere mate aan de diamantsector en de buitenlandse leningen die voor een boom in de bouwsector hebben gezorgd.

Angola is de jongste decennia immers uitgegroeid tot de derde grootste Afrikaanse economie en de tweede grootste olie-uitvoerder van Afrika. Het land is ook de tweede grootste olieleverancier van China, na Saudi-Arabië.

Tegelijk kende de Chinese bank *Eximbank* in 2004 aan Angola een kredietlijn toe van 2 miljard USD. De lening werd gebruikt om de infrastructuur van

Angola herop te bouwen en beperkte eveneens de invloed van het *Internationaal Monetair Fonds* (IMF) in het land.

De landbouwsector ging er als gevolg van de Angolese burgeroorlog aanzienlijk op achteruit, maar veerde na 2002 weer op. De grotere veiligheid die er samen met de vredesregeling van 2002 kwam, zorgde er ook voor dat 4 miljoen burgers die waren weggetrokken naar Angola terugkeerden, wat aanleiding gaf tot een grootschalige toename van de landbouwproductie.

De industriële ondernemingen die tijdens de koloniale periode werden opgericht, stortten na de onafhankelijkheid in als gevolg van het wegtrekken van de meeste Portugezen. Met de toevloed van nieuwe Portugese ondernemers trok de industrie echter weer aan. Ook in de dienstensector werden gelijkaardige ontwikkelingen vastgesteld.

Ondanks de sterke groei tussen 2002 en 2008 werd Angola nog steeds geconfronteerd met enorme economische en humanitaire problemen.

Internationale economische crisis (2009)

Na een periode van uitzonderlijke economische groei tussen 2002 en 2008 moest Angola in 2009 het hoofd bieden aan de economische crisis op wereldvlak. Die crisis leidde tot een daling van de olieprijzen en dus van de olie-inkomsten voor Angola.

Als gevolg van de crisis namen de reserves aan buitenlandse deviezen van de Nationale Bank van Angola sterk af. Het land werd plots geconfronteerd met ernstige betalingsproblemen, zowel ten aanzien van de nationale schuldeisers als van de buitenlandse contractanten die in het land actief waren. Die situatie heeft Angola ertoe aangezet om in november 2009 een "Stand-By Arrangement" met het IMF te sluiten. Daarmee ontving het een faciliteit van 1,4 miljard USD. Onder druk van het IMF kwam er meer transparantie over de olie-inkomsten en hun impact op de staatsbegroting.

De internationale economische crisis, die gepaard ging met het ineenstorten van de olieprijzen, heeft gewezen op de kwetsbaarheid van Angola ten aanzien van externe schokken en het grote gebrek aan diversifiëring van zijn economie in het algemeen en van zijn export in het bijzonder.

Economische heropleving (2010-2012)

Vanaf begin 2010 kon de Nationale Bank van Angola, dankzij de stijgende prijzen van de ruwe olie, haar reserves aan buitenlandse deviezen opvoeren en de kwanza, de nationale munteenheid, beter ondersteunen.

In 2012 tekende Angola, dankzij een heropleving van de oliesector, een groei van 7,1% op. Dit is een duidelijke vooruitgang in vergelijking met 2011 (3,9%), een jaar dat gekenmerkt werd door een lagere olieproductie.

Volgens het IMF is de algemene situatie ondertussen veeleer bevredigend en kent Angola een realistisch fiscaal budget, comfortabele reserves, een stabiele wisselkoers, een budgettaire toestand die er steeds beter uitziet en een overheidsschuld die onder controle is. Eind 2011 werden ook een aantal hervormingen doorgevoerd om de fiscale transparantie te stimuleren.

Angola begint via internationale kredieten overigens projecten te financieren. Zo heeft het land een obligatielening van 1 miljard USD aan Rusland uitgeschreven en een tweede lening van 2 miljard is gepland.

Angola blijft echter nog te afhankelijk van zijn oliereserves. De regering is zich terdege bewust van het probleem. Daarom heeft Angola, net als tal van olieproducerende landen, een staatsfonds opgericht, het *Fundo Soberano de Angola* (FSDEA). Dat fonds, gespekt met een bedrag van 5 miljard USD, maakt het mogelijk de economie te beschermen tegen de volatiliteit van de olieprijzen. Het Fonds moet ook infrastructuurprojecten en projecten voor de diversifiëring van de economie

financieren.

Evolutie op korte en middellange termijn (2013- ...)

Tegen eind oktober 2013 zullen de oliemaatschappijen hun operationele kosten in kwanza moeten betalen. Die maatregel zou zowel de munt moeten ondersteunen als de Angolese banksector moeten dynamiseren.

De gemiddelde groei van de Angolese economie zou voor de periode 2013-2017 5,2% moeten bedragen. Die groeivooruitzichten zijn gebaseerd op de verwachte stijging van de olieproductie van 1,78 miljoen vaten per dag in 2012 tot 2,23 miljoen vaten per dag in 2017.

Ook de groei van de niet-gebonden sectoren zou aanzienlijk moeten zijn (gemiddeld 6,4%). Die evolutie zal voornamelijk voortvloeien uit de toenemende overheidsinvesteringen in de landbouw, de bouwsector en de handel. Dit zou voor privé-investeerders heel wat zakenkansen moeten opleveren. Door het gebrek aan geschoold menselijk kapitaal, een weinig doeltreffend rechtssysteem, een overgewaardeerde wisselkoers en de corruptie zou het zakenklimaat echter onzeker blijven.

De optimistische groeiperspectieven moeten worden getemperd door de malaise die de wereldeconomie doormaakt en die zou kunnen leiden tot een daling van de olieprijzen. De grootste uitdaging voor Angola wordt de komende jaren dus de ontwikkeling van de niet-oliegebonden economische sectoren om zich te wapenen tegen de plotse dalingen van de olieprijzen. De andere uitdagingen van Angola zijn de heropbouw van de infrastructuur, het verhogen van de efficiëntie van zijn instellingen en het administratieve apparaat, maar ook en vooral het verhogen van de levensstandaard van de bevolking.

.

"Weinig landen in de wereld hebben zo een groot potentieel als Angola waar er, ondanks de concurrentie, veel mogelijkheden zijn voor de ondernemingen, ondanks de moeilijkheden om actief te worden op de markt."

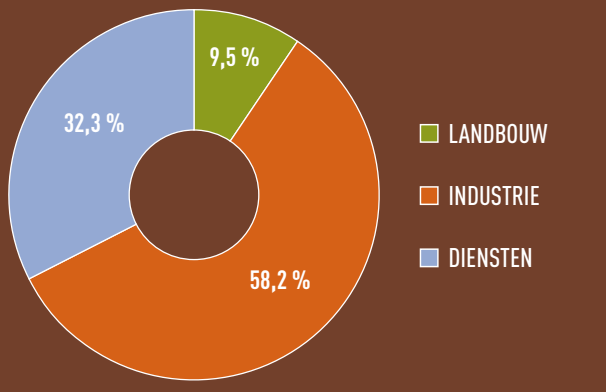
Ministerie van Economie en Financiën, DG Thesaurie - juli 2013

www.tresor.economie.gouv.fr/pays/angola

SECTORALE SAMENSTELLING VAN HET BBP

SECTORALE SAMENSTELLING VAN HET BBP IN 2012 (IN %)

Bron: EIU

Sinds het einde van de burgeroorlog in 2002 is het aandeel van de landbouw en dat van de dienstensector in het Angolese BBP gestegen omdat die sectoren sneller gegroeid zijn dan de overige segmenten van de Angolese economie. De industrie blijft de belangrijkste sector (met 58,2% van het BBP in 2012), maar het aandeel ervan neemt af.

LANDBOUW EN VISSERIJ

De Angolese landbouw draait sinds de burgeroorlog op een laag pitje maar, met 58 miljoen ha aan akkerland waarvan vandaag nauwelijks 30% wordt bewerkt en overvloedige watervoorraden, bezit deze een duidelijk ontwikkelingspotentieel.

Het aandeel van de landbouw in de Angolese economie vertegenwoordigde in 2012 9,5% en neemt sinds het einde van de burgeroorlog (7,9% in 2002) duidelijk toe. De landbouw verschaft werk aan ongeveer 2/3 van de totale actieve bevolking en is vooral een zelfvoorzieningslandbouw met een lage productiviteitsgraad. De voornaamste teelt is die van maniok, gevolg door die van bananen, maïs en zoete aardappelen. Koffie is echter het landbouwproduct dat Angola het meeste uitvoert.

De Angolese veestapel omvatte in 2009 7 miljoen stuks pluimvee, 5 miljoen runderen, 2,5 miljoen geiten, 788 000 varkens en 350 000 schapen. Met 1,1 miljoen bijenkasten bekleedt ook de bijenteelt een volwaardige plek in de Angolese landbouw. Het land was in 2012 de 7e grootste producent van bijenwas ter wereld.

Momenteel blijft Angola een netto-invoerder van voedingsproducten, maar de regering neemt maatregelen om de landbouwsector te ondersteunen (microkredieten, opwaardering van de transportinfrastructuur, ontmijnen, terugkeer van de vluchtelingen, enz.), wat zich op het terrein vertaalt in een aanzienlijke groei.

Het voornaamste officiële document voor de ontwikkeling van de landbouwsector is het *"2009 executive programme on agro-sylvio and forestry based activities in Angola"*. Dat programma omschrijft voor het ministerie van Landbouw de doelstellingen voor een termijn van 5 jaar: de productie en productiviteit verhogen, het aantal "commerciële landbouwers" verhogen, landbouwinfrastructuur bouwen en/of renoveren, enz.

Het land probeert, met de hulp van Vietnam, ook zijn koffiesector (momenteel 4 000 ton) verder te ontwikkelen. De komende 2 à 3 jaar zal dan ook 6 000 ha worden aangeplant.

De Angolese landbouw had in 2012 zwaar te lijden onder de droogte die de kustprovincies en de bergachtige regio's in het centrum van het land trof. De productie daalde aanzienlijk waardoor de voedselafhankelijkheid toenam.

Met 1 650 km aan kustlijnen, die worden aangedaan door de warme stromen vanuit Guinee en de koude van Benguela en 10 000 km aan rivieren, beschikt Angola over overvloedig veel visvoorraden die momenteel slechts gedeeltelijk worden geëxploiteerd. De voornaamste soorten die worden bevist zijn de horsmakreel, bepaalde sardienen, tonijn, garnalen, rode krab, langoest, enz.

De Angolese regering heeft met verschillende landen (Spanje, Japan en Italië) visserijakkoorden gesloten, maar verplicht die landen een deel van hun vangst op de lokale markten te verkopen om zo de voedselafhankelijkheid van het land te beperken. De Angolese regering nam ook een reeks maatregelen om de artisanale visvangst aan te moedigen.

INDUSTRIE

De industriële sector is van groot belang voor het land. In 2012 vertegenwoordigde hij immers ongeveer 58,2% van de totale economische activiteit in Angola. Het aandeel van de industrie in het BBP heeft sinds het einde van de burgeroorlog wel de neiging af te nemen, ten voordele van de landbouw en de diensten.

Petroleumsector

Sinds er opnieuw vrede heerst in het land is de petroleumsector de echte motor van de Angolese economie. Angola zou aan de Atlantische kust over olievoorraden van 5 miljard vaten beschikken (goed voor ongeveer 20 jaar) en er liggen nog andere veelbelovende oliebronnen in diepe zee, ter hoogte van de monding van de Kwanza.

In 2012 bedroeg de productie 1,75 miljoen vaten per dag en tegen 2015 zou die productie kunnen oplopen tot 2,1 miljoen vaten per dag, voor zover de OPEC daarvoor de toelating geeft. Dit zou van Angola de grootste olieproducent van Afrika maken, voor Nigeria. Angola is bovendien de tweede grootste olieleverancier in China en de 8e grootste in de Verenigde Staten.

Sonangol, de nationale oliemaatschappij, is een echte staat in de Staat. Het bedrijf is eigenaar van de olievelden en kent in die hoedanigheid de exploitatielicenties toe, doet prospectie naar nieuwe olievelden, doet aan onderzoek en ontwikkeling, exploiteert, transporteert, raffineert en verkoopt petroleum. Het herinvesteert zijn winsten in tal van andere economische sectoren (bijvoorbeeld vastgoed en telecommunicatie). *Sonangol*, dat soms weleens wordt beschreven als het echte ministerie van Financiën van Angola, heeft een aantal van zijn olievelden als waarborg gegeven om bij buitenlandse (vooral Chinese) schuldeisers kredieten los te weken om de heropbouw van de infrastructuur van het land te financieren. Als gevolg van zijn rol in de buitenlandse schuldopbouw van Angola geniet *Sonangol* een bijzondere waakzaamheid vanuit het IMF.

Angola beschikt ook over de tweede grootste aardgasreserve in Afrika. Die wordt geraamd op 300 miljard kubieke meter. De productie-eenheid voor vloeibaar aardgas van *Soyo*, aan de monding van de Congostroom, is eind 2012 in werking getreden, na verschillende malen te zijn uitgesteld als gevolg van technisch problemen.

Er zijn in Angola ook projecten opgezet voor de bouw van elektriciteitscentrales met het oog op de elektriciteitsbevoorrading van Luanda.

Meer informatie over de petroleumsector vindt u op pagina 40.

ANGOLA: DE GROOTSTE UITVOERDER VAN VLOEIBAAR AARDGAS

Angola kondigde zondag aan te zijn begonnen met de productie en uitvoer van vloeibaar aardgas met de afvaart van een eerste methaantanker vanuit de Soyo-fabriek, in het noorden van het land, naar Brazilië.

Die eerste lading was verkocht aan de Angolese oliemaatschappij Sonangol en wordt naar Brazilië gebracht door de methaantanker "SS Sonangol Sambizanga" met een capaciteit van 160.000 m^3, zo meldde een persbericht van de Angolese firma LNG Limited die het project leidt.

Een woordvoerder van de firma preciseerde dat de eindbestemming van het vloeibaar aardgas de Braziliaanse oliemaatschappij Petrobras was, zonder daarbij het bedrag van de transactie te vermelden.

"De internationale markt van vloeibaar aardgas zal de komende jaren gespannen blijven als gevolg van het geringe volume aan beschikbare nieuwe reserves", zo bevestigde Artur Pereira, directeur van Angola LNG Marketing, dat verantwoordelijk is voor commercialisering van het gas.

"Angola LNG wil een betrouwbare en competitieve leverancier zijn, een ernstige partner en een modelspeler voor de economische ontwikkeling van Angola", vulde de voorzitter van de Angolese maatschappij António Orfao aan. Hij bevestigde onderhandelingen met andere buitenlandse potentiële klanten te voeren.

De lancering van de productie was aanvankelijk gepland voor februari 2012, maar liep vertraging op door allerlei moeilijkheden en technische voorvallen, waaronder twee branden in de fabrieken voor het vloeibaar maken van het gas in het noorden van het land, aan de grens met de RDC.

De productie, die uiteindelijk in 2010 werd opgestart, vereiste een investering van 10 miljard USD en moet Angola, gedurende 25 tot 30 jaar, de kans geven per jaar 5,2 miljoen ton vloeibaar aardgas te produceren en te commercialiseren voor de Verenigde Staten, Europa en Japan.

De investeerders van dit project zijn de nationale petroleummaatschappij Sonangol (22,8%), de Amerikaanse Chevron-groep (36,4%), de Britse firma BP (13,6%), de Franse petroleumreus Total (13,6%) en Italiaanse groep ENI (13,6%).

In een persbericht vanuit New York heeft Chevron aangegeven dat het hier om een belangrijke etappe gaat. George Kirkland, vicevoorzitter van Chevron, benadrukte daarbij dat "het project Angola LNG moet dienen om de aardgasvoorraden van West-Afrika te commercialiseren om zo te kunnen voldoen aan de stijgende vraag in de regio en op wereldvlak."

La Presse.CA - 16 juni 2013

http://affaires.lapresse.ca/economie/energie-et-ressources/201306/16/01-4661818-angola-premiere-exportation-de-gaz-naturel-liquefie.php

Mijnen

De diamantindustrie is, met een totale jaarlijkse productie van 10 miljoen karaat en als bron van staatsinkomsten voor een bedrag van 1,2 miljard USD, de tweede belangrijkste uitvoercomponent van Angola, na de petroleumindustrie.

Het land is de vijfde grootste diamantproducent ter wereld. Het heeft diamantmijnen in de provincies Lunda Norte en Lunda Sul. Die worden, in partnerschap met Angolese maatschappijen, geëxploiteerd door Zuid-Afrikaanse, Braziliaanse, Russische en Israëlische mijnbedrijven.

Angola herbergt ook alluviale diamanten in alle oostelijke provincies. De exploitatie daarvan verloopt voornamelijk op ambachtelijke wijze. Meer informatie over de diamantsector vindt u op pagina 44.

Angola beschikt echter nog over veel andere minerale rijkdommen zoals goud, ijzer, koper, kobalt, graniet, marmer en uranium. De Angolese regering heeft een aantal initiatieven genomen om de productie ervan aan te moedigen, met name de goedkeuring van een mijnwetboek om er zo voor te zorgen dat de regio's waar mijnen worden uitgebaat de weldadige gevolgen ondervinden van de rijkdom die uit hun bodem wordt gehaald.

Angola heeft bovendien de renovatie versneld van de drie spoorlijnen die het land telt. Die renovatie zou binnenkort voltooid moeten zijn, wat de mijnnijverheid zou moeten stimuleren.

ANGOLA: GEPLANDE OPENING VAN VIER DIAMANTMIJNEN TUSSEN 2013 EN 2014

Agence ECOFIN - 8 juli 2013

www.agenceecofin.com/diamant/0807-12254-angola-ouverture-en-perspective-de-quatre-mines-de-diamant-entre-2013-et-2014

Industriële ondernemingen

De industriële ondernemingen die werden opgericht tijdens de koloniale periode stortten na de onafhankelijkheid in als gevolg van de massale uittocht van de meeste Portugezen. Sinds het einde van de burgeroorlog zijn die Portugezen beginnen terug te keren. Toch wordt de industrie nog steeds geconfronteerd met een enorm tekort aan geschoold menselijk kapitaal. De meeste courante verbruiksgoederen worden niet lokaal geproduceerd, maar moeten door Angola worden ingevoerd.

Een van de voornaamste activiteitendomeinen van de Angolese fabrieksindustrie is de voedingsmiddelenindustrie. Angola is onder meer de derde grootste markt ten zuiden van de Sahara voor alcoholhoudende dranken, na Zuid-Afrika en Nigeria. De Franse Castel-groep controleert de twaalf brouwerijen van het land, maar de capaciteit daarvan volstaat niet om aan de plaatselijke vraag te voldoen.

ANGOLA: DE INDUSTRIE STELT HET BETER

De Angolese minister van Geologie, mijnen en industrie heeft zich de jongste tijd onderscheiden door de nationale industrie te promoten. Die industrie groeide dit jaar met ongeveer 8%. In de Huambo-regio (centraal-Angola) werden vier nieuwe fabrieken ingehuldigd om zo de industriële sector te herlanceren in de huidige internationale context. Angola moet immers sterk staan ten aanzien van de mondialisering en de uitbreiding van de internationale handelsbetrekkingen. Deze week werd eveneens een cementfabriek met een geraamde waarde van 100 miljoen USD plechtig ingehuldigd door de minister van Industrie Joaquim David. Die fabriek kan bijna 720.000 ton cement per jaar produceren. Om het industriële niveau op te tillen, investeerde de Angolese regering bijna 9 miljard USD in het raam van een driejarig programma voor de ontwikkeling van de verwerkende industrie. Een deel van die investeringen ging naar de heropbouw van het menselijke kapitaal en de opleiding van kaderleden. De overheid legt de nadruk op de ontwikkeling van infrastructuur ter ondersteuning van de uitwerking en uitvoering van een project voor invoersubstitutie. Aardolie en diamanten vormen de weliswaar de kernproducten van de Angolese industrie, maar het land heeft ook steeds meer aandacht voor de verwerkende industrie, de voedingsmiddelenindustrie en de textielsector. De Angolese economie is gebaseerd op privé-initiatief en publieke-private samenwerking. Voor dit jaar zijn de groeivooruitzichten zeer positief.

Als de moderniseringsinspanningen worden aangehouden, zou dit land in zuidelijk Afrika het komende decennium tot de 5e grootste economische macht van het continent kunnen uitgroeien.

Afrique 7 - 7 september 2012

www.afrique7.com/economie/5099-angola-le-secteur-industriel-se-porte-mieux.html

Infrastructuur en bouw

Sinds het einde van de burgeroorlog is Angola één grote bouwplaats. De bouwsector draagt dan ook in grote mate bij tot de ontwikkeling van de Angolese economie. Het aandeel ervan in het BBP bedroeg in 2012 8,9%.

In 2009 was er echter een plotse inzinking als gevolg van een betalingscrisis, maar met de steun van het IMF werd die crisis geleidelijk overwonnen. In 2012 veerde de bouwsector dan ook weer op.

Deze sector wordt sterk gestimuleerd door het regeringsprogramma voor de heropbouw van de infrastructuur (wegen, spoorlijnen, havens en luchthavens). Het dynamisme in de sector zuigt de hele Angolese economie mee, met name de transportsector. Meer informatie over de infrastructuur- en bouwsector vindt u op pagina 42.

Elektriciteit

In Angola lopen grootschalige investeringsprogramma's. Zo zal tegen 2016 17 miljard USD worden geïnvesteerd in de opwekking en distributie van elektriciteit. Als gevolg daarvan zou de productie moeten evolueren van 1.200 megawatt (MW) tot 5 000 MW in 2015. Daarnaast zou 1,8 miljard USD moeten worden geïnvesteerd in de oprichting van kmo's die in deze sector actief zijn.

Ondanks deze inspanningen heeft slechts 30% van de bevolking toegang tot elektriciteit. De veelvuldige en langdurige stroomonderbrekingen hebben een grote impact op de economie van het land en verplichten 2/3 van de Angolese bedrijven om een beroep te doen op generatoren.

Om de stroombevoorrading te verbeteren, is de Angolese regering van mening dat de productiecapaciteit tegen 2025 moet worden verviervoudigd en dat de sector grondig moet worden gevormd. Angola rekent op partnerschappen met de privésector om die doelstelling te verwezenlijken.

Meer informatie over de elektriciteitssector vindt u op pagina 40.

Water

Eén Angolees op twee heeft geen toegang tot drinkbaar water, maar dat cijfer verbergt grote verschillen tussen de stedelijke zones en het platteland. Het programma *"Agua para Todos"* had als bedoeling in 2012 de toegang tot drinkwater te waarborgen voor 80% van de plattelandsbevolking, maar het programma heeft ondertussen grote vertraging opgelopen.

DIENSTEN

De dienstensector is een belangrijk onderdeel van de Angolese economie. Sinds het einde van de burgeroorlog is de sector aan een opmars bezig. Die opwaartse beweging vertraagde in 2008 als gevolg van de internationale economische crisis, maar wel in mindere mate dan in de andere sectoren. Door dat verschil steeg het aandeel van de dienstensector in het Angolese BBP van 23,9% in 2002 tot 32,3% in 2012.

Financiële sector

De financiële sector groeide sterk en behoudt een stevig ontwikkelingspotentieel. In Angola bestaat er echter geen effectenbeurs en de valutamarkt is vrij rudimentair. Bovendien is de markt van de microfinanciering weinig uitgebreid en zijn er grote regionale verschillen. De regering heeft beloofd maatregelen te nemen om de toekenning van kredieten aan privéondernemers te vergemakkelijken.

De verplichting voor de oliebedrijven om tegen oktober 2013 alle transacties in de lokale munteenheid te verrichten, zou eveneens een grote stimulans moeten zijn voor de Angolese banksector.

Ook de verzekeringssector groeit sterk. Angola is de 6e grootste verzekeringsmarkt van Afrika.

Handel

De Angolese economie wordt nog steeds gedomineerd door de informele kleinhandel, maar de jongste jaren worden er in het land tal van hypermarkten geopend. Het succes ervan kan worden verklaard door de verstedelijking en de beschikbaarheid van buitenlandse producten die worden gewaardeerd voor hun kwaliteit en waarvan de prijs toegankelijk is geworden dankzij de betere transportinfrastructuur in het land.

Transport

De regering heeft de ambitie Angola te transformeren tot een echt regionale draaischijf voor transport. Daarom wordt enerzijds ongeveer 4,3 miljard USD per jaar besteed aan de opwaardering en uitbreiding van de transportinfrastructuur en anderzijds wordt er actief gelobbyd om van de Southern African Development Community (de SADC – de Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika) een grote vrijhandelszone te maken.

Toerisme

Van 2006 tot 2010 steeg het aantal passagiers dat landde op de internationale luchthaven van Luanda van 21 426 tot 424 919 personen. Ook het aantal beschikbare kamers steeg opmerkelijk. Die kamers worden meestal gebruikt door zakenlui, niet zozeer door toeristen.

Om zijn toeristische potentieel verder op te krikken, zou Angola zijn visumbeleid moeten versoepelen, de concurrentie tussen de hotels moeten versterken zodat de prijzen van de overnachtingen dalen en zou de hotelinfrastructuur in het binnenland moeten worden ontwikkeld, voornamelijk in de buurt van de toeristische sites die de Angolese regering van plan is te promoten (Cabo Ledo, Calandula en Okavango.)

Telecommunicatie

Met 13 miljoen abonnees voor mobiele telefonie is Angola een van de grootste markten van Subsahara Afrika.

Angola Telecom is de publieke operator voor telecommunicatie, teledistributie en internet. Twee licenties voor mobiele telefonie werden toegekend aan privéondernemingen (Unitel en Movicel). Vier operatoren kregen bovendien een exploitatielicentie voor vaste telefonie.

De Angolese telecommarkt groeit weliswaar sterk, maar het wettelijk raamwerk moedigt de concurrentie in deze sector niet echt aan waardoor de prijzen hoog blijven.

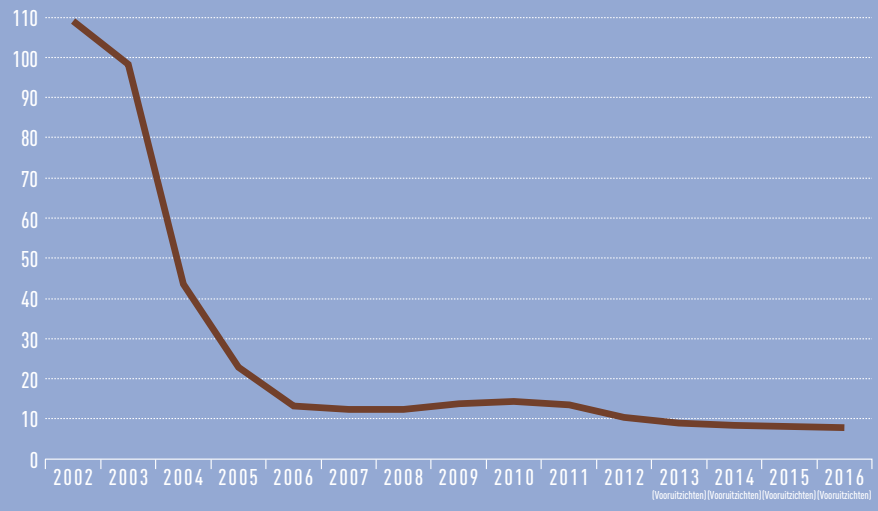
Een nationaal stuurplan voor telecommunicatie heeft als bedoeling de 18 provincies van het land met elkaar te verbinden via een glasvezelnet.

2.1.2 Inflatie

INFLATIE (IN %)

Bron: EIU

Voor 2002 stegen de consumptieprijzen in Angola jaarlijks met meer dan 100%. Aangezien de exportinkomsten toenamen, steeg de lokale munteenheid, de kwanza, sterk in waarde.

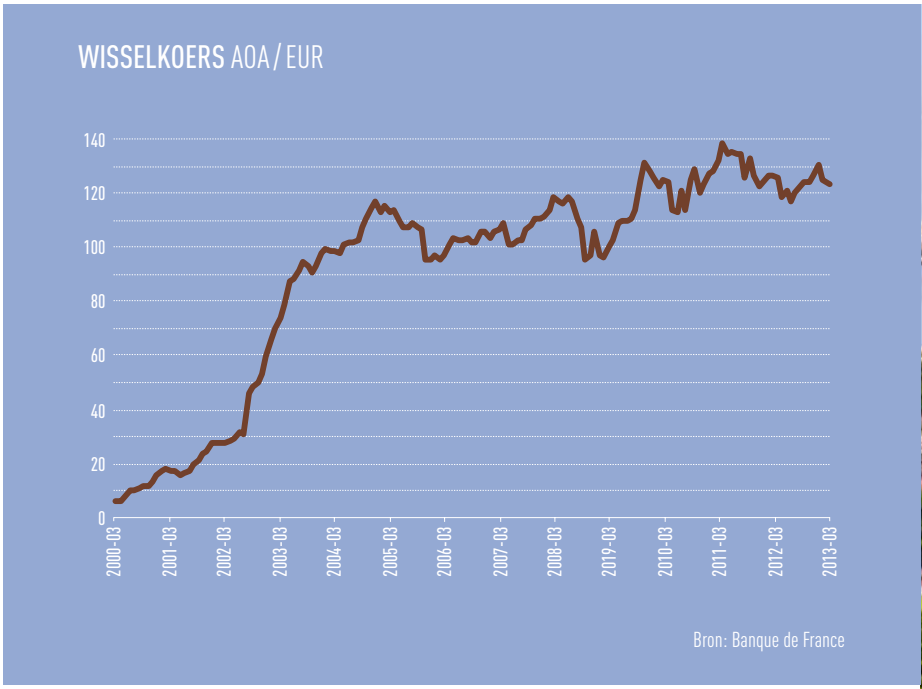
De Nationale Bank van Angola is daarop nauw beginnen toe te zien op zijn monetaire aggregaten, waardoor de inflatie is beginnen te dalen tot een gemiddeld percentage van 13,8% tussen 2005 en 2011.

In 2012 lag de inflatie zelfs historisch laag en dook ze voor de eerste maal onder de 10%. De Nationale Bank van Angola heeft in januari 2013 die kans aangegrepen om haar spilrente met 0,25% te verlagen tot 10%.

De inflatie zou echter weer kunnen opveren als gevolg van de nieuwe wetgeving rond petroleum (die de oliemaatschappijen verplicht hun operationele kosten in kwanza te betalen).

De komende jaren zou de inflatie niettemin minder dan 10% moeten bedragen voor zover de Nationale Bank haar strikte monetaire beleid blijft aanhouden.

2.1.3 Wisselkoers

Vanaf het einde van de burgeroorlog in 2002 daalde de kwanza sterk in waarde. Tussen maart 2002 en maart 2013 ging de wisselkoers van de Angolese munt immers van 27,5 AOA/EUR naar 123,1 AOA/EUR.

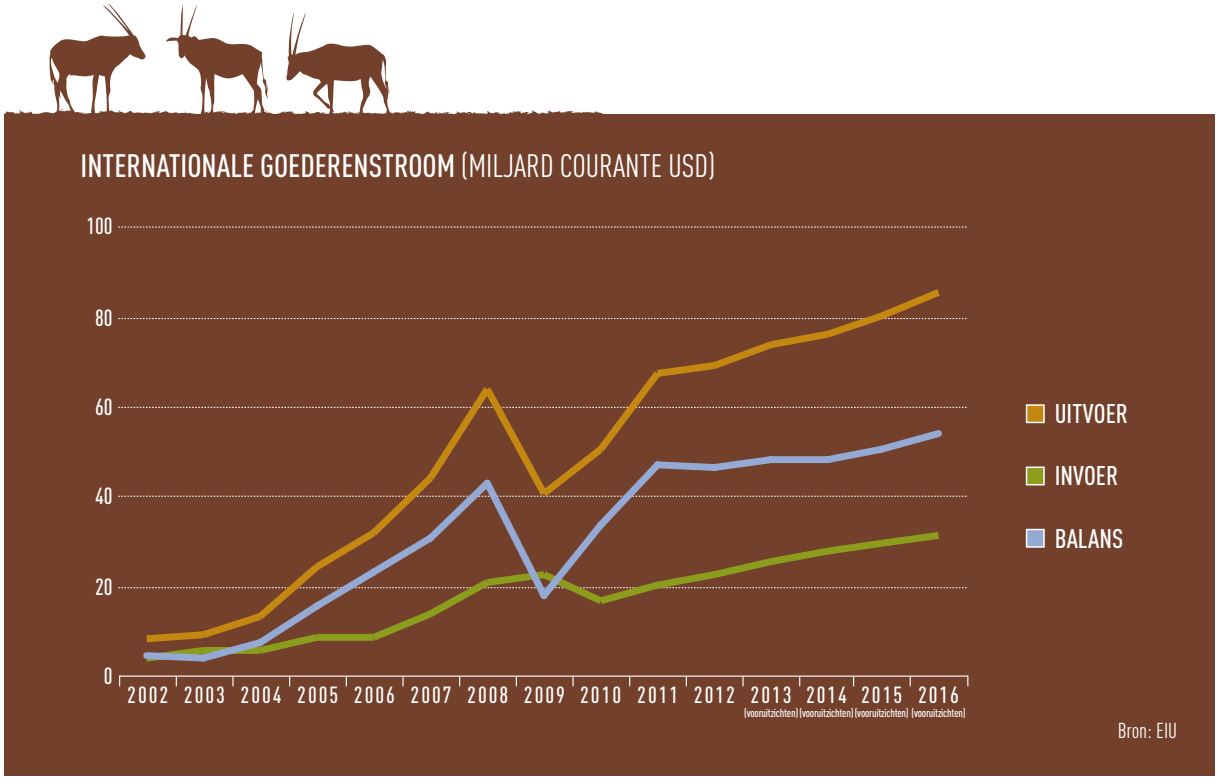
Die evolutie van de kwanza verliep, in tegenstelling tot de inflatie, parallel met de sterke economische groei van het land. Sinds de inflatie onder controle is (midden jaren 2000) daalde de kwanza minder snel in waarde.

Volgens de prognoses van de *Economic Intelligence Unit* zou de waarde van de kwanza in 2013 stabiel moeten blijven. Angola blijft niettemin kwetsbaar voor een eventuele daling van de olieprijzen. Tussen 2014 en 2017 zouden de hoge energieprijzen en de grotere toevloed van buitenlandse deviezen moeten leiden tot een kleine waardevermeerdering van de kwanza.

2.2 BUITENLANDSE HANDEL

2.2.1 Handelsbetrekkingen op wereldvlak

De buitenlandse handel is van fundamenteel belang voor Angola. Vooral de uitvoer in de primaire sector is belangrijk, met name die van olie en in mindere mate van diamant. In combinatie met de aanzienlijke invoer van consumptiegoederen maakt dit van Angola een land dat actief is op het vlak van internationale handel.

Zowel de uitvoer als invoer van Angola nemen snel toe in volume sinds het einde van de burgeroorlog in 2002.

De sterke stijging van de uitvoer kan rechtstreeks worden toegeschreven aan de oliesector, wat de economie in het algemeen een boost heeft gegeven. Angola is in die periode uitgegroeid tot de tweede grootste Afrikaanse uitvoerder van aardolie. Die economische boom gaat gepaard met een parallelle evolutie voor de invoer van consumptiegoederen en goederen die verband houden met de heropbouw van het land, aangezien de lokale productie ervan onbetekenend is en de vraag ernaar toeneemt.

Angola blijft daarom gevoelig voor schommelingen in de olieprijzen en economische crisissen, wat de lichte daling van de uitvoer in 2009 verklaart. Dit toont perfect aan dat de economische groei van het land in grote mate afhangt van zijn uitvoer. De overheden zijn zich bewust van die kwetsbaarheid en trachten, onder druk van het IMF, een strategie te ontwikkelen voor het diversifiëren van de economie.

Sinds 2002 is de handelsbalans van Angola steeds positief geweest. Het overschot neemt gestaag, maar lichtjes toe, aangezien de Angolese invoer

en uitvoer een gelijkaardige evolutie vertonen. Volgens de ramingen van de *Economic Intelligence Unit* zou dat overschot tot minstens 2016 moeten blijven stijgen.

Angola exporteert voornamelijk producten uit de petroleumsector. Alleen al die sector zorgt voor 95% van de exportinkomsten (volgens de MOCI). In 2012 waren de voornaamste producten die Angola uitvoerde:

- ruwe olie,
- diamanten,
- geraffineerde olieproducten,
- koffie,
- sisal (agave),
- vis en afgeleide producten,
- hout,
- katoen.

Angola exporteert voornamelijk naar China (36,3%), de Verenigde Staten (18,5%), India (10,6%), Taiwan (8,0%) en Canada (6,9%). Die vijf grootste klanten vertegenwoordigden in 2012 niet minder dan 4/5 (80,3%) van de Angolese uitvoer.

Het belang van de Europese Unie (EU) als klant van Angola is momenteel veeleer beperkt. Enkel Portugal, waarvan Angola vroeger een kolonie was, blijft een belangrijke handelspartner. Toch zijn de bilaterale betrekkingen met de EU van groot belang, vanuit economisch, maar ook vanuit politiek oogpunt. In het raam van het 10e Europees *Ontwikkelingsfonds* 2008-2013 werd immers meer dan 250 miljoen EUR besteed aan een meerjarenprogramma voor samenwerking met Angola op het vlak van goed bestuur, justitie en institutionele ondersteuning, gezondheid en onderwijs, water, enz.

Naast de diversifiëring van zijn economische activiteiten en export tracht Angola ook met meer partners betrekkingen aan te knopen. Angola is weliswaar de tweede grootste olieleverancier in China en China kende grote kredieten aan het land toe, maar de Angolese regering heeft ook akkoorden gesloten voor "kredietlijnen in ruil voor olie" met Portugal, Brazilië, Duitsland en de Verenigde Staten.

De rol van de Europese Unie in de invoer van Angola wordt steeds belangrijker. Sinds 2005 is die invoer immers meer dan verdubbeld, wat van de EU in haar geheel de belangrijkste leverancier van Angola maakt.

EUROPEAN UNION AND ANGOLA SIGN A NEW COOPERATION AGREEMENT - "JOINT WAY FORWARD ANGOLA - EUROPEAN UNION"

Europese Unie, Press Releases - 24 juli 2012

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-836_en.htm

Angola importeert vooral producten uit China, Portugal en Zuid-Korea. Die drie landen zorgden in totaal voor bijna 2/3 (64,3 %) van de Angolese invoer. De voornaamste leveranciers van Angola zijn:

- China (36,3%),
- Portugal (16,5%),
- Zuid-Korea (11,3%),
- Nederland (9,0%),
- de Verenigde Staten (8,1%),
- Zuid-Afrika (4,9%),
- Brazilië (4,5%),
- Frankrijk (4,2%).

De producten die Angola invoert, dekken voornamelijk de noden van de petroleumsector en die voor verbruiksgoederen. In 2012 voerde Angola vooral de volgende producten in:

- machines en apparaten,
- voertuigen en wisselstukken,
- geneesmiddelen,
- voedingsproducten,
- textiel.

Wat de handel in diensten aangaat, is de uitvoer van Angola bijna onbestaande en, volgens de prognoses van de *Economic Intelligence Unit*, zou dat de komende jaren zo blijven.

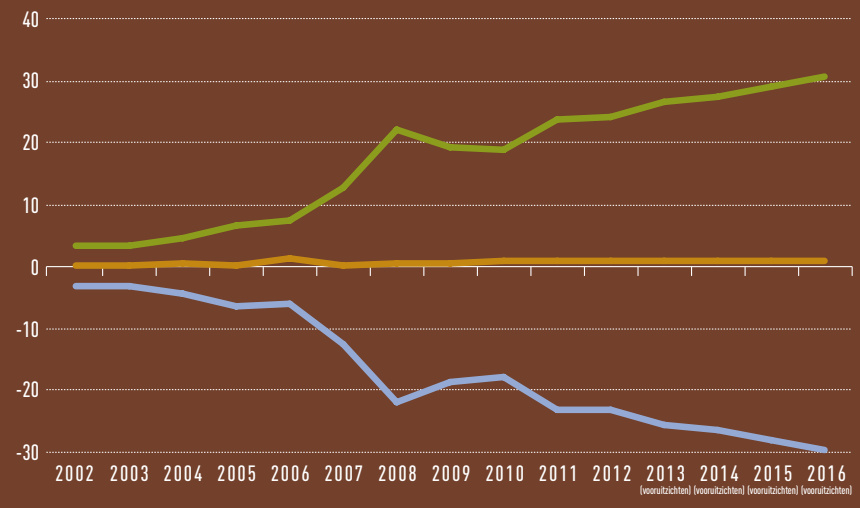
De invoer van diensten is, net als bij de goederen, zeer snel toegenomen sinds het einde van de burgeroorlog in 2002. Dat kan worden verklaard door de vraag naar diensten die samengaat met de economische heropleving van het land.

De dienstenbalans van Angola heeft daarom steeds een tekort vertoond en zou in 2016 30 miljard USD waard moeten zijn.

Met uitzondering van het jaar 2009 heeft de lopende rekening van Angola steeds een overschot vertoond. Dat overschot kan bijna volledig worden toegeschreven aan de goederenbalans die duidelijk positief is en de tekorten compenseert die worden opgetekend bij de diensten en, in mindere mate, bij de inkomsten.

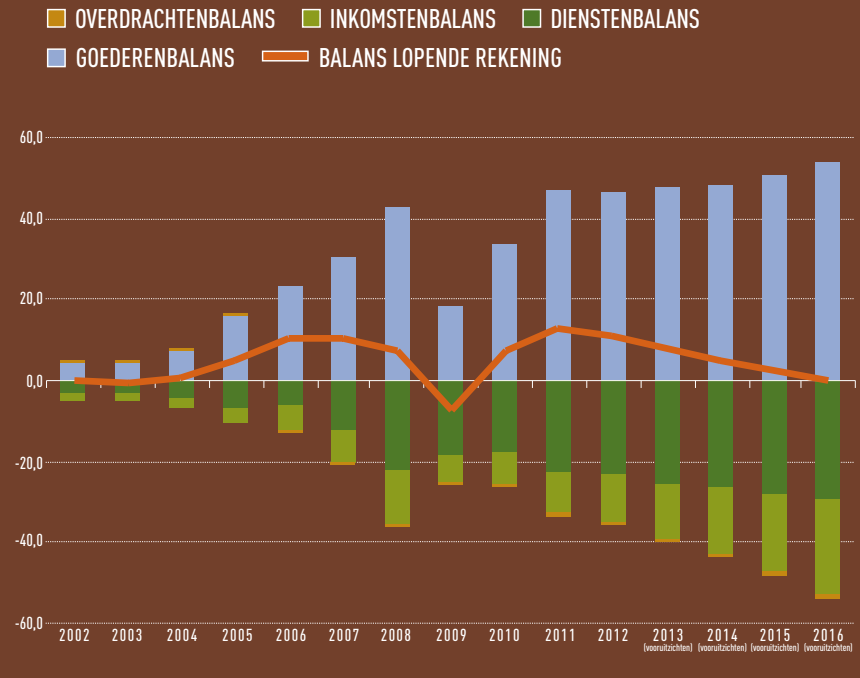
Gelet op de snelle groei van de invoer van goederen en diensten zou de balans van de lopende rekening de komende jaren moeten verminderen en in 2016 nog slechts 0,5% van het BBP moeten uitmaken.

INTERNATIONALE DIENSTENSTROOM
(MILJARD COURANTE USD)

Bron: EIU

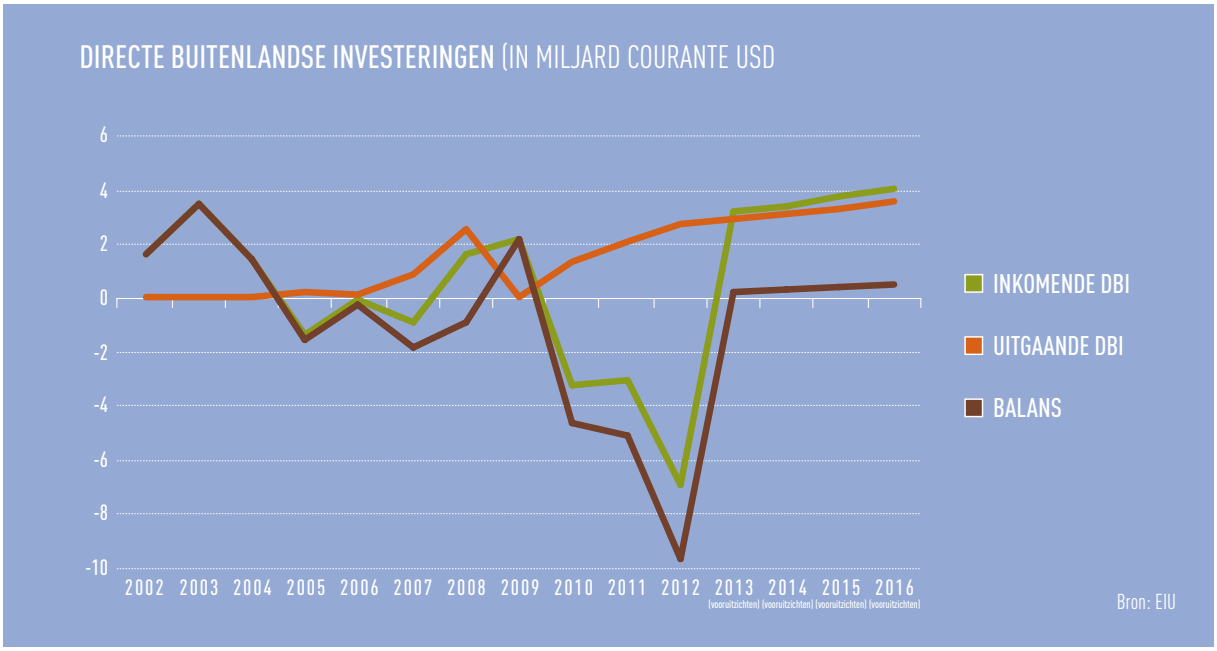
BIJDRAGEN VAN DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN DE LOPENDE REKENING (MILJARD COURANTE USD)

Bron: EIU

2.3 DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN

We spreken over directe buitenlandse investeringen (DBI) als een onderneming minstens 10% van het kapitaal van een buitenlandse onderneming verwerft om er controle over uit te oefenen en het beheer ervan te beïnvloeden. Die operaties worden meestal in twee grote groepen onderverdeeld: de zogenaamde "greenfield"-investeringen die als bedoeling hebben een heel nieuwe onderneming op te richten en de overnames die ernaar streven de controle over een bestaande onderneming over te nemen.

De directe buitenlandse investering heeft een grote invloed op opkomende economieën zoals die van Angola. Dit alles wordt gereguleerd door het *Agência Nacional pelo investimento Privado* (ANIP).

De inkomende DBI hebben nog voornamelijk betrekking op de olie- en gasindustrie (85,0%), de bouw (8,7%), de transportsector (1,4%) en de telecommunicatie (1,1%). De regeringsinterventie in alle sectoren en de corruptie hebben verhinderd dat privé-investeringen van de grond zijn gekomen in, nochtans veelbelovende, niet-oliegebonden sectoren.

Het land tracht buitenlandse investeringen aan te moedigen om zo bij te dragen tot de economische ontwikkeling. Daarom keurde de regering in 2011 een nieuwe wet op de privé-investeringen goed. Die moet stimulerend werken. Ze heeft geen betrekking op de petroleumsector, noch op de ontginningsactiviteiten, noch op de sectoren die voor de overheid bestemd zijn (financiën, telecommunicatie, enz.).

Sinds 2012 is een van de doelstellingen van de regering bovendien om kleine en middelgrote

ondernemingen via kredieten beter te ondersteunen om ze te helpen nieuwe projecten in diverse domeinen op te zetten.

De meeste inkomende DBI in Angola komen uit de Verenigde Staten, Frankrijk, China en Nederland. Europa heeft de jongste jaren zijn investeringsinspanningen opgedreven, met name Frankrijk via de aanwezigheid van de *Total-groep*, een grote speler in de Angolese petroleumsector.

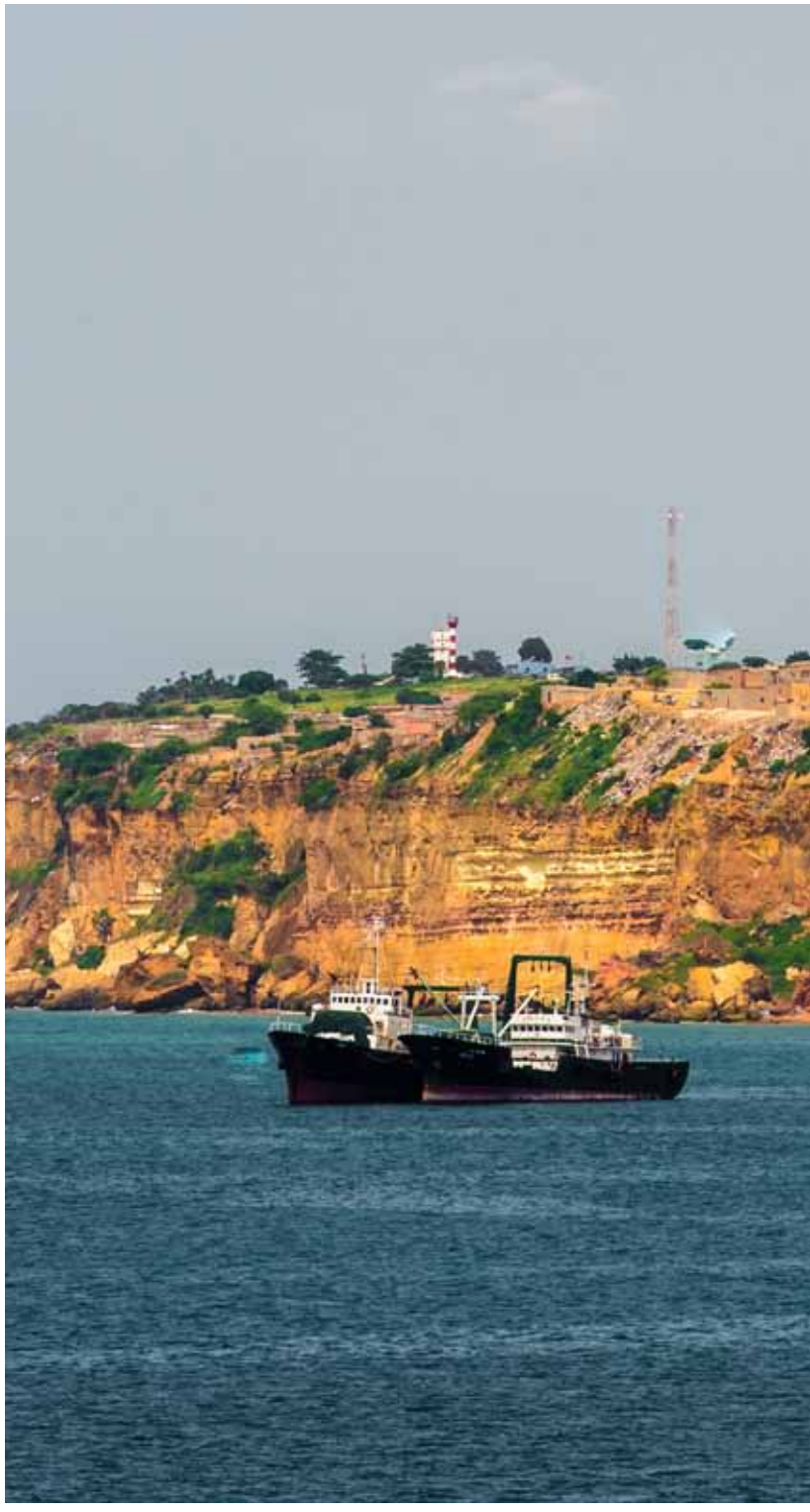
Met name het enorme potentieel van het land op het vlak van natuurlijke rijkdommen wekt de interesse van buitenlandse investeerders. Angola zal de komende jaren dan ook betrekkingen blijven aanknopen met investeerders in de oliesector, maar ook in de bouwsector en op het vlak van landbouw.

VIETNAM - ANGOLA: ERVARINGEN UITWISSELEN VOOR HET AANTREKKEN VAN DBI

Een delegatie van het regeringsbureau van de Angolese president, onder leiding van mevr. Florbela Rocha Araujo, staatsecretaris voor gerechtelijke en juridische aangelegenheden van de Angolese president, bracht op 25 maart een bezoek aan de (noordelijke) provincie Bac Ninh om ervaringen uit te wisselen voor het aantrekken van buitenlandse investeringen.

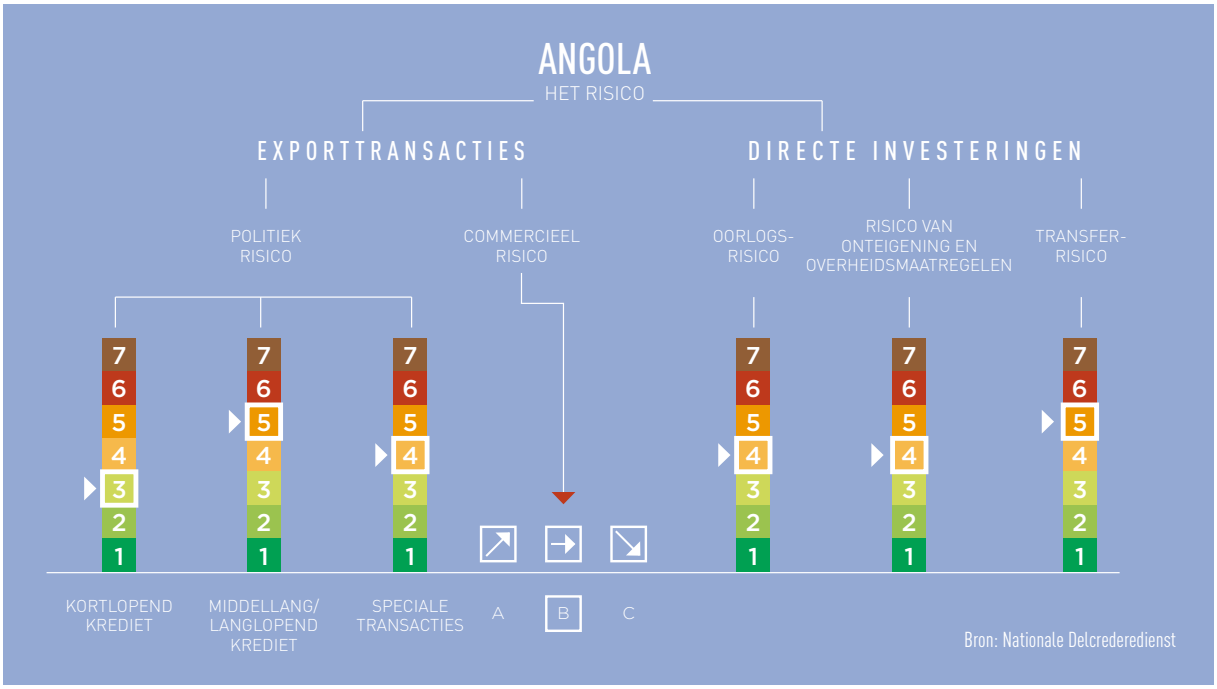
Le courrier du Vietnam - 26 maart 2013

http://lecourrier.vnagency.com.vn/lecourrier/fr-fr/details/6/investissement/60677/vietnam-angola-partage-dexperiences-dans-lattraction-de-lide.aspx

2.4 RISICOBEOORDELING

2.4.1 Risicobeoordeling volgens de Nationale Delcrederedienst

De Nationale Delcrederedienst (ONDD) is de Belgische openbare kredietverzekeraar en verzekert bedrijven en banken tegen politieke en commerciele risico's van internationale handelstransacties die vooral betrekking hebben op uitrustingsgoederen, industriële projecten, aannemingswerken en diensten aan ondernemingen. Daarnaast werkt Delcredere voor deze risico's samen met banken op basis van risk-sharingschema's. In het raam van die activiteit stelt de Delcrederedienst een landenrangschikking op volgens het risico dat ze voor de investeerders inhouden. Voor Angola zijn de conclusies op politiek en commercieel vlak uitstekend.

De "politieke risico's" waaraan investeerders in de Angola worden blootgesteld, zijn relatief groot, vooral op middellange en lange termijn (5 op 7) en voor speciale transacties (4 op 7). Met "politieke risico's" bedoelt men alle gebeurtenissen in het buitenland die voor de verzekerde of debiteur overmacht vormen zoals oorlogen, revoluties, natuurrampen, deviezenschaarste en willekeurige overheidsmaatregelen.

Het "commerciële risico" situeert zich in klasse B, d.w.z. een middelgroot risico. Het gaat om het risico dat de buitenlandse privédebiteur in gebreke blijft, nl. dat hij niet aan zijn verplichtingen kan voldoen of dat hij er zich aan onttrekt zonder wettige reden. Het commerciële risico wordt niet alleen bepaald door de microsituatie van de debiteur zelf, maar ook door macro-economische systeemgebonden factoren die de betalingscapaciteit van het geheel aan debiteuren in een land beïnvloeden.

Zowel voor de exporttransacties met kortlopend krediet als die met krediet op middellange en lange

termijn kan de Delcrederedienst dekking verlenen tegen het politieke en het commerciële risico in "open account", d.w.z. zonder dat een bankgarantie vereist is en zonder andere bijzondere voorwaarden. De maximale dekking door de Delcrederedienst voor het land werd vastgelegd op 1 250 miljoen EUR voor de korte termijn en op 625 miljoen EUR voor de middellange en lange termijn.

In overeenstemming met de regeling die werd afgesproken binnen de OESO wordt de maximumtermijn voor de terugbetaling van de transacties op middellange en lange termijn naar dit land vastgelegd op 10 jaar. In het geval van ondersteuningskredieten eist de OESO-regeling een concessionaliteit van minstens 50%.

Directe investeringen

De Delcrederedienst verzekert de investeringen in dit land tegen 1) het risico op oorlog, 2) het risico op onteigening en willekeurige overheidsmaatregelen en 3) het transferrisico i.v.m. de betaling van de dividenden of de repatriëring van kapitaal. Die risico's kunnen afzonderlijk worden verzekerd, maar ook volgens alle mogelijke combinaties.

Het risico op oorlog omvat zowel het risico op een extern conflict als het risico op binnenlands politiek geweld. Het binnenlandse politieke geweld omvat, op zijn beurt, dan weer het extreme geval van een burgeroorlog, maar ook de risico's op terrorisme, burgeroproer, sociaaleconomische conflicten en raciale en etnische spanningen. Angola haalt hiervoor de score van 4 op 7.

Het risico op onteigening en willekeurige overheidsmaatregelen heeft niet enkel betrekking op de risico's op onteigening en het niet-nakomen van de contractuele verbintenissen door de overheid, maar ook op de risico's die verband houden met de (slechte) werking van het gerechtelijke apparaat en de potentiele negatieve gedragswijzigingen ten aanzien van buitenlandse investeerders. Met een score van 4 op 7 behaalt Angola een gematigd resultaat.

Het transferrisico is het risico dat voortvloeit uit een gebeurtenis of een beslissing van de buitenlandse overheid die de transfer van het bedrag van de door de debiteur betaalde vordering verhindert. Met een score van 5 op 7 rangschikt het land zich in de categorie van de vrij grote risico's (meer informatie is beschikbaar op **www.ondd.be**).

2.4.2 Andere risico-indicatoren

Tal van instellingen maken inschattingen van de risico's van zakendoen in een land. We geven hierslechts een selectie van de bekendste.

- Wat betreft de vlotheid waarmee zaken kunnen worden gedaan, bekleedt Angola de 127e plaats op 132 landen in het Global Enabling Trade Report 2012-2013 van het World Economic Forum.

- De OESO schat het landenrisico in Angola op 5 op 7, een relatief groot risico.

- Volgens de Index of Economic Freedom 2013 van de Heritage Foundation staat Angola 158e op 177, met een score van 47,3 op 100.

- De schuld van de Angolese regering kreeg de Ba3-rating mee van Moody's Investors Service, BB- van Fitch en BB- van Standard & Poor's, d.i. een laag risiconiveau. De ratingbureaus hebben vooral oog voor de inflatie en de coherentie van het economische beleid en zijn van mening dat de economie van het land op korte termijn stabiel zal blijven.

- Volgens de Doing Business-indicator 2013 van de Wereldbank bekleedt het land de 172e plaats op 185 landen, na Djibouti, maar voor Zimbabwe. Angola behoort niettemin tot de 10 economieën met de grootste verbeteringen sinds 2005. Krediet krijgen in Angola gaat makkelijk.

3

SECTORALE BENADERING

3.1 ENERGIE

Aardolie en gas

Zoals reeds vermeld is de petroleumsector de drijvende kracht achter de Angolese economie sinds er opnieuw vrede heerst in het land. Het is met grote voorsprong de belangrijkste sector van de Angolese economie. Ruwe olie is de voornaamste bron van deviezen en staat grotendeels in voor de financiering van de staatsbegroting.

Angola zou aan de Atlantische kust beschikken over oliereserves voor 5 miljard vaten (goed voor twintig jaar), maar er bestaan nog andere veelbelovende voorraden. In 2012 bedroeg de productie 1,75 miljoen vaten per dag. Dat cijfer zou tegen 2015 kunnen opklimmen tot 2,1 miljoen vaten per dag, voor zover de OPEC daarvoor de toestemming geeft. Dit zou van Angola de grootste olieproducent in Afrika maken, voor Nigeria.

Sonangol, de nationale oliemaatschappij, is eigenaar van de olievelden en kent in die hoedanigheid de exploitatielicenties toe, doet prospectie naar nieuwe olievelden, doet aan onderzoek en ontwikkeling, exploiteert, transporteert, raffineert en verkoopt petroleum.

Verscheidene olievelden werden reeds opnieuw in productie gebracht en andere zullen volgen. Ondanks zijn voorraden ruwe olie slaagt het land er niet in zijn noden aan geraffineerde producten te lenigen. Zo is *Sonaref* begonnen met de bouw van een nieuwe olieraffinaderij die in 2014 in werking zou moeten treden en die zou zorgen voor meer dan 1 000 jobs. In Lobito is de bouw van een bijkomende raffinaderij gepland. Die zou een begincapaciteit van 115 000 vaten per dag moeten hebben.

Angola beschikt ook over de tweede grootste aardgasreserve van Afrika. Ze wordt geraamd op 300 miljard kubieke meter. De productie-eenheid voor vloeibaar aardgas van Soyo, aan de monding van de Congostroom, werd eind 2012 opgestart, na verschillende malen uitstel als gevolg van technisch problemen. Ze heeft een productiecapaciteit van 6,8 miljard m^3 en wordt bevoorraad met gas uit offshore gasvelden.

Het enorme potentieel van Angola en de aanzienlijke olie- en aardgasreserves trekken buitenlandse investeerders aan, met name internationale oliemaatschappijen en hun onderaannemers.

Elektriciteit

Ondanks deze geleverde inspanningen heeft slechts 30% van de bevolking toegang tot elektriciteit. De veelvuldige en langdurige stroomonderbrekingen hebben een grote impact op de economie van het land en verplichten 2/3 van de Angolese bedrijven om een beroep te doen op generatoren.

Om de elektriciteitsbevoorrading te verbeteren, is de Angolese regering van mening dat de productiecapaciteit tegen 2025 moet worden verviervoudigd en dat de sector grondig moet worden getransformeerd. Angola rekent op partnerschappen met de privésector om die doelstelling te verwezenlijken.

Het potentieel aan waterkracht is immens, maar momenteel vertegenwoordigt het geïnstalleerde vermogen minder dan 5% van dat potentieel. Alleen al de Kwanza-rivier heeft een productiecapaciteit van meer dan 8 000 megawatt (MW).

In deze sector bevinden een aantal grote projecten zich in de uitvoeringsfase. Ze hebben betrekking op een reeks waterkrachtcentrales, met name de modernisering en de uitrusting van de hydro-elektrische dam van Kapanda in de provincie Malanje (520 MW), de hydro-elektrische dam van Cambambe in Cuanza Norte (180 MW) en die van Chicapa in Lunda Sul (16 MW). Verschillende andere projecten (3 stuwdammen, miniwaterkrachtcentrales, hoog- en middenspanningshulpstations, schakelstations, enz.) worden momenteel bestudeerd of uitgevoerd.

Aangezien Angola wordt geconfronteerd met plotse stroomtekorten heeft het land vooropgesteld tegen 2015 de productie op te drijven tot 5 000 MW. Er

lopen dan ook grote investeringsprogramma's in Angola. Zo zal tegen 2016 17 miljard USD worden geïnvesteerd in de opwekking van elektriciteit (ongeveer 8 miljard USD) en de distributie van elektriciteit (ongeveer 9 miljard USD). Het gaat om een grootschalig renovatie- en uitrustingsprogramma voor een tiental hydro-elektrische dammen, ongeveer 4 600 km aan hoogspanningsleidingen en 2 400 km aan distributieleidingen.

Daarnaast zou nog 1,8 miljard USD moeten worden geïnvesteerd in de oprichting van kmo's die actief zijn in de oliebusiness.

Andere energietypes

- **Het bio-ethanolproject** vloeide voort uit een partnerschap tussen *Sonangol*, de Braziliaanse conglomeraatonderneming *Odebrecht* en de Angolese privégroep *Damer*. Het project voorziet in de aanplanting van 30 000 ha suikerriet, met op termijn een jaarproductie van 30 miljoen liter ethanol en 200 000 ton suiker.
- In de provincie Namibe komt er **een windmolenpark** van ongeveer 100 MW.
- De regering heeft beslist, onder meer met de hulp van Duitsland, te investeren in meer dan 130 projecten rond **zonne-energie** op het platteland.

ZAKENKANSEN VOOR DE BELGISCHE ONDERNEMINGEN:

- Prospectie naar nieuwe olie- en gasvoorraden, exploitatie en verwerking van olieproducten, technologieën, uitrustingen en bouwwerken voor de olie-industrie, alle aanverwante activiteiten en diensten in de petroleumindustrie, enz.
- Technologieën, diensten en uitrustingen voor de productie van elektriciteit.
- Technologieën, diensten en uitrustingen voor andere types van energie (wind, bio-ethanol, zon, enz.).

3.2 INFRASTRUCTUUR EN BOUW

Deze sector wordt sterk ondersteund via het regeringsprogramma voor de heropbouw van de infrastructuur (wegen, spoorlijnen, havens en luchthavens.). Angola zou zo 4,3 miljard USD per jaar geïnvesteerd hebben voor de heropbouw en de ontwikkeling van zijn infrastructuur.

De omvang van de programma's lijkt niettemin de uitvoeringscapaciteit te overstijgen, met name in de domeinen van het drinkwater, de sanering en de productie/distributie van elektriciteit, waar er aanzienlijke vertraging kan worden vastgesteld.

Volgens een studie van de Wereldbank ("Angola's Infrastructure: A Continental Perspective") zou het land bovendien minstens 20 miljard USD moeten investeren in infrastructuurprojecten om het niveau van de ontwikkelingslanden te halen.

Wegen

De infrastructuur, met name de wegeninfrastructuur, raakte sterk beschadigd tijdens de burgeroorlog, maar is momenteel in volle ontwikkeling. Het Angolese wegennet behoort ondertussen tot de beste van Afrika. Het hoofdnet (asfaltwegen) is ongeveer 26 000 km lang.

Spoorwegen

Het spoornet geniet de ondersteuning van een groot renovatie- en moderniseringsprogramma. Angola renoveerde, voornamelijk dankzij de kredieten die het kreeg van China, zijn drie grootste spoorlijnen, met name de spoorlijnen van Benguela (CFB), Luanda (CFL) en Moçâmedes (CFM).

De regering overweegt een gedeeltelijke privatisering en kondigde daartoe de oprichting aan van een bedrijf met de naam *Angolese Spoorwegen* dat meerderheidsaandeelhouder zal zijn. De commerciële en operationele activiteiten zouden daarentegen in handen van privé-investeerders komen.

Ook een verbinding met de spoornetten van Namibië, Zambia en RDC worden bestudeerd.

3,8 MILJOEN ANGOLEZEN PROFITEREN VAN HET PROGRAMMA "WATER VOOR IEDEREEN"

55% van het programma "Water voor iedereen" werd ondertussen gerealiseerd en 3,8 miljoen plattelandsbewoners genieten er inmiddels van, zo meldde in Waku Kungo, in de provincie Kwanza Sul, de minister van Energie en Water, João Baptista Borges.

AngolaPress - 1 augustus 2013

http://www.portalangop.co.ao/motix/fr_fr/noticias/sociedade/2013/7/31/Programme-Eau-pour-tous-profite-millions-personnes-Angola,82fb9968-7681-4dd7-8672-451c97d77996.html

Havens

De haveninfrastructuur wordt eveneens gemoderniseerd. De voornaamste havens zijn die van Luanda, Lobito, Namibe, Soyo en Cabinda.

Momenteel loopt er een project voor de uitbreiding van de haven van Luanda. Het havenbestuur van Namibe heeft in november de tweede fase opgestart voor de renovatie van de haveninfrastructuur in Lobito en Namibe. Dit omvat tevens de uitbreiding van de haven van Namibe naar diepere wateren.

Luchthavens

De nationale maatschappij voor de exploitatie van de luchthavens en de luchtvaart (ENEMA) werkt sinds een aantal jaar aan een programma voor de modernisering van de dertigtal Angolese luchthavens.

De eerste fase van de nieuwe luchthaven van Luanda ging van start midden 2012. Dit zou een verhoging van het volume aan luchtverkeer mogelijk moeten maken (op termijn 15 miljoen passagiers en 600 000 ton vracht per jaar). Het einde van de werkzaamheden is gepland voor begin 2014.

Water

Het programma *"Agua para Todos"* ("water voor iedereen") werd in 2009 gelanceerd. Aanvankelijk had het project de doelstelling om tegen 2012 80% van de stadsbewoners en 50% van de plattelandsbewoners van water te voorzien. Ondertussen werd de streefdatum verschoven naar eind 2015.

Sinds de lancering van het project steeg het waterverbruik van 67 liter per inwoner/per dag in 2008 tot 101 liter in 2012.

ZAKENKANSEN VOOR DE BELGISCHE ONDERNEMINGEN:

- Transportinfrastructuur, energie-infrastructuur, architectuur, civil engineering, aanleg van bruggen en tunnels, productiemachines, projectmanagement, kwaliteitsvolle bouwmaterialen en diensten en technologieën voor infrastructuur- en bouwwerken.

3.3 DIAMANTINDUSTRIE

Minerale rijkdommen in overvloed

De Angolese bodem bulkt van de commercialiseerbare mineralen: ijzer, goud, koper, fosfaten, bariumsulfaat, kobalt, graniet, marmer... Er werd nog geen moderne geologische prospectie gedaan naar een groot deel, meer dan de helft volgens sommige bronnen, van het Angolese grondgebied. Het potentieel van de Angolese ontginningsindustrie vormt dan ook een buitenkans voor een land dat naar diversifiëring streeft door zijn niet-oliegebonden economische sectoren te ontwikkelen.

WERELDPRODUCTIE VAN DIAMANT, IN KARAAT

	2011		2010		EVOLUTIE
	VOLUME	AANDEEL	VOLUME	AANDEEL	
Rusland	35.189.800	28,6%	34.856.600	27,2%	1,0%
Botswana	22.904.553	18,6%	22.018.000	17,2%	4,0%
Democratische Republiek Congo	19.249.553	15,7%	22.166.220	17,3%	-13,2%
Canada	10.795.259	8,8%	11.804.095	9,2%	-8,5%
Zimbabwe	8.502.648	6,9%	8.435.224	6,6%	0,8%
Angola	**8.328.518**	**6,8%**	**8.362.139**	**6,5%**	**-0,4%**
Zuid-Afrika	8.205.399	6,7%	8.862.912	6,9%	-7,4%
Australië	7.829.805	6,4%	9.976.154	7,8%	-21,5%
Namibië	1.255.815	1,0%	1.692.579	1,3%	-25,8%
Andere landen	567.463	0,5%	143.539	0,1%	
TOTAAL	**122.828.813**		**128.317.462**		**-3,4%**

Bron: Kimberley Process Certification Scheme

WERELDPRODUCTIE VAN DIAMANT, IN USD

	2011		2010		EVOLUTIE
	WAARDE	AANDEEL	WAARDE	AANDEEL	
Botswana	3.902.115.905	27,7%	2.586.396.620	22,7%	51%
Rusland	2.674.713.800	19,0%	2.382.290.100	20,9%	12%
Canada	2.550.875.199	18,1%	2.305.388.015	20,2%	11%
Zuid-Afrika	1.388.679.077	9,9%	1.194.279.170	10,5%	16%
Angola	**1.162.625.478**	**8,3%**	**976.318.205**	**8,6%**	**19%**
Andere landen	2.386.237.607	17,0%	1.948.275.114	17,1%	22%
TOTAAL	**14.065.247.065**		**11.392.947.223**		**23%**

Bron: Kimberley Process Certification Scheme

De diamant, een gegeerd kleinood

De werelddiamantproductie bedroeg in 2011 123 miljoen karaat (1 karaat = 0,2 g) en speelt zich af in slechts een paar landen. Meer dan de helft wordt gedolven in centraal- en zuidelijk Afrika en de rest is afkomstig uit Rusland, Canada of Australië. Het volume daalt gestaag, tussen 2010 en 2011 met 3,4%, onder meer als gevolg van het uitputten van sommige mijnen. 70% van de gewonnen diamanten zijn van waardevolle kwaliteit en bestemd voor de juwelenhandel. Ze vertegenwoordigen 95% van de totale waarde van de natuurlijke diamanten. De andere dienen voor industriële toepassingen.

De totale waarde van de ruwe diamanten die in 2011 werden bovengehaald, loopt op 14 miljard USD, d.i. 23% meer dan het jaar ervoor. Dit stemt overeen met een gemiddelde prijs van 114,5 USD per karaat, een opmerkelijke stijging van 29% in één jaar.

De vraag naar diamanten overschrijdt ruimschoots het aanbod en zou tot in 2020 met 6 % per jaar moeten blijven stijgen, volgens een studie die consultant *Bain & Company* in 2012 voor het AWDC (*Antwerp World Diamond Center*) voerde. Vooral de Verenigde Staten zijn een goede klant in de juwelenhandel en op de markt van de luxeproducten. Na de VS komen India en China, dankzij de verwachte verdubbeling van de financiële middelen van hun middenklasse tegen 2020.

Volgens *Bain & Company* zal de jaarlijkse productie in 2020 ongeveer 175 miljoen karaat bedragen, meer dus dan het hoogtepunt in 2007, voor de crisis. Het aanbod zou dan weer met slechts 2,8% per jaar toenemen, wat zal leiden tot een structurele schaarste. De grote diamantmijnen zouden omstreeks 2030 hun maximale productie kunnen bereiken, de zogenaamde "diamond peak". De distributieketens zullen hun strategieën voor de diamantbevoorrading dan ook moeten herbekijken.

Angola, een speler waar men niet omheen kan

Angola was in 2011 de 6e grootste diamantproducent ter wereld in volume (6,8%) en de 5e grootste in waarde (8,3%), met meer dan een miljard USD aan inkomsten.

De voornaamste zones voor diamantwinning bevinden zich in het noorden van het land, in de provincie Lunda Norte. In het centrum van het land zijn ook de provincies Bié en Lunda Sul goed voorzien.

De Angolese diamanten zijn van tweeërlei aard. De meeste worden gewonnen uit vulkanische pijpen, "kimberlietpijpen" genoemd. Aan de Angolese rivieren vindt men dan weer alluviale diamanten. De totale reserves die gekend zijn, worden geraamd op 180 miljoen karaat.

De nationale maatschappij Endiama zal eind 2013 en begin 2014 vier diamantmijnen openen. De Angolese autoriteiten zouden er overigens naar streven twee alluviale mijnen te heropenen die sinds 2008 gesloten waren. Volgens de minister van Mijngeologie, Francisco Queiroz, haalt Angola momenteel slechts voordeel uit drie kimberlietpijpen op meer dan duizend kimberlietlagen die in het land werden geregistreerd.

De diamantindustrie zorgt voor hoogoplopende spanningen tussen de diamantbedrijven en de privé-exploitanten uit Angola zelf of de exploitanten die vanuit de Democratische Republiek Congo immigreerden. Mensenrechtenverenigingen betreuren het geweld dat het gevolg is van deze spanningen. Angola onderschrijft overigens het Kimberley-proces in de strijd tegen de internationale handel in bloeddiamanten, waarbij elke ingevoerde en uitgevoerde ruwe diamant van een certificaat voorzien moet zijn.

"Voor de Angolese regering is de diamantsector van groot belang met het oog op het uitstippelen van de strategie voor de economische en sociale ontwikkeling van het land"

Manuel Vicente, Vicepresident van Angolai
juni 2013

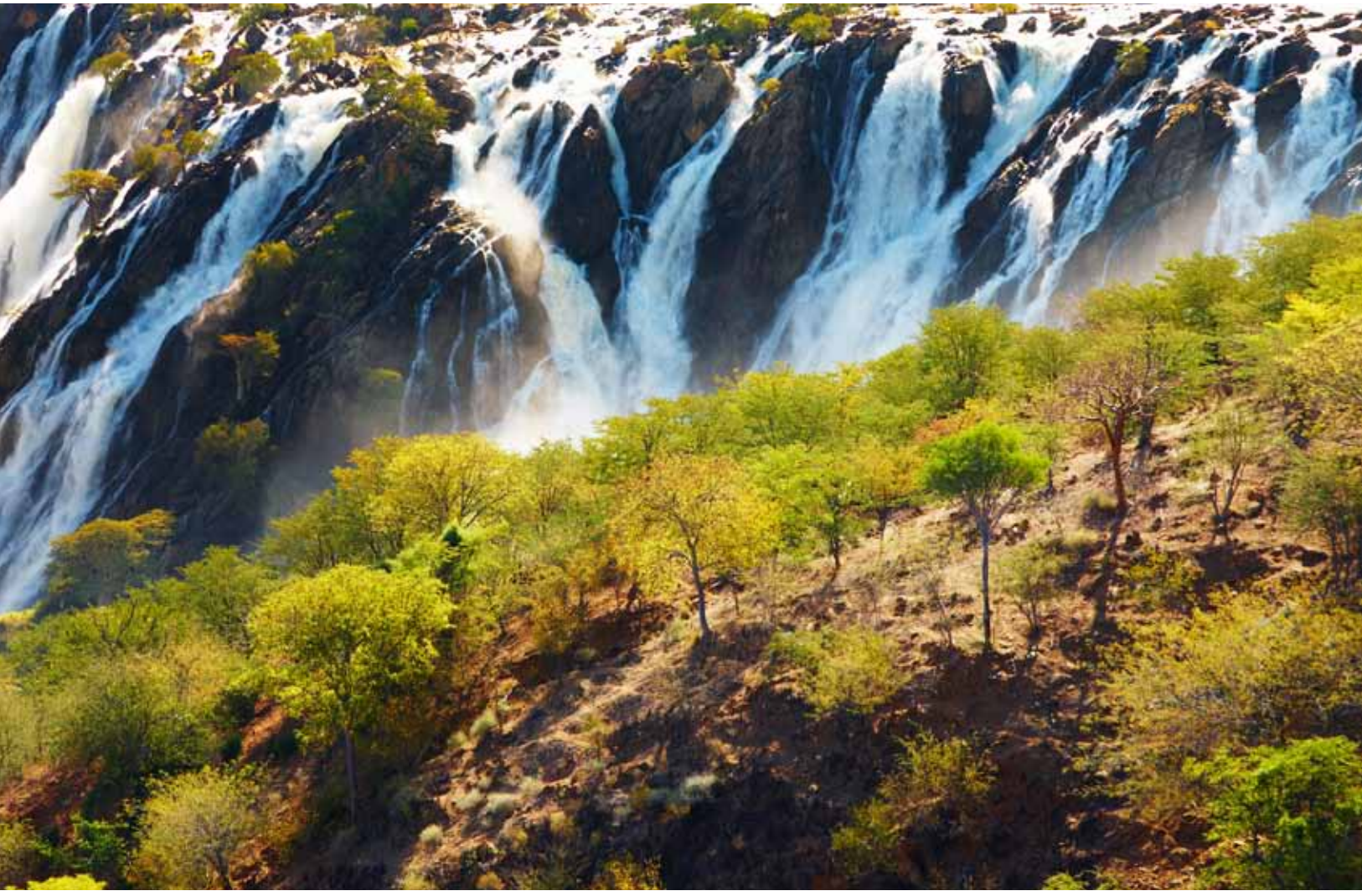
Ook milieuverenigingen wijzen de activiteiten van de sector met de vinger. In het natuurreservaat van Luanda worden bijvoorbeeld de laatste "Géantes de Sable", een antilopesoort, met uitsterven bedreigd als gevolg van de activiteiten in de sector.

In juli 2011 keurde het Angolese parlement een nieuw mijnwetboek goed met het oog op het reglementeren van alle aspecten die verband houden met de exploitatie van de minerale rijkdommen, van de geologische prospectie tot het beheer van de gegenereerde winsten. Zo zijn ontginningsactiviteiten verboden in beschermde zones zoals de nationale parken en de natuurreservaten. Elk project moet vooraf aan een milieueffectenstudie worden onderworpen om de risico's en relevantie van dat project te kunnen schatten.

ZAKENKANSEN VOOR DE BELGISCHE ONDERNEMINGEN:

- Prospectie voor nieuwe diamantmijnen, ontginningstechnologieën, ontginningsuitrustingen, renovatie van spoorwegen, enz.

4

RECENTE SUCCESVERHALEN

4.1 TECHNIQUES SPÉCIALES À L'EXPORT

De Belgische firma T*echniques Spéciales à l'Export* (TSE), een Belgisch familiebedrijf dat in 1988 werd opgericht door Roland Gueubel, is sinds zijn oprichting actief in de sector van de speciale bouwtechnieken. Het bedrijf staat in voor de ontwikkeling en uitvoering van infrastructuur- en uitrustingsprojecten overal in de wereld. TSE wendt zijn 25 jaar ervaring op het Afrikaanse continent aan om de technische noden van zowel institutionele als private klanten te lenigen.

De firma werd actief in Angola in 1989 dankzij de uitvoering in onderaanneming van een "elektriciteitscontract" op de grote bouwwerf voor de renovatie van het *Americo Boavida*-ziekenhuis in Luanda die door de Europese Unie werd gefinancierd.

TSE Angola, een "lokale", maar veelzijdige onderneming

In 1991 wordt de lokale onderneming *TSE Angola* opgericht. Het bedrijf breidt zijn activiteiten uit in het domein van de civil engineering en de technische infrastructuur.

Tijdens dat decennium, een stormachtige periode in de geschiedenis van Angola, bleef het bedrijf, in tegenstelling tot andere bedrijven, actief in Luanda en de provincies die als het moeilijkst werden beschouwd.

Vanaf 2002, het jaar waarin de vredesakkoorden werden ondertekend, lagen de grotere stabiliteit van het land en de betere veiligheidsomstandigheden aan de basis van de groei van ondernemingen die hun voordeel konden halen uit de inwerkintreding van ontwikkelingsprogramma's die werden gefinancierd door internationale geldschieters.

Het bedrijf stapte mee in deze ontwikkelingsstrategie door intensief te reageren op offerteaanvragen van de internationale organisaties die een beroep wilden doen op de competenties en veelzijdigheid van het bedrijf (bouw van scholen en gezondheidscentra, heraanleg van wegen).

Multidisciplinair en autonoom

Het studiebureau in Luanda is verantwoordelijk voor de uitvoering van de plannen en materiaalbestellingen die worden doorgespeeld aan de aankoopcentrale *TSE Belgique* die vervolgens instaat voor de verzending van de uitrustingen over zee (of via de lucht in noodgevallen).

De, zowel internationale als nationale, logistieke omstandigheden hebben het bedrijf ertoe gebracht zijn interne competenties te vervolmaken en zijn nationale autonomie te optimaliseren.

Om gepast te kunnen inspelen op de vragen vanuit de overheid heeft de firma sterk ingezet op de scholing van zijn eigen lokale werknemers.

Dankzij de oprichting van eigen, specifieke ateliers – schrijnwerkerij (hout, staal, aluminium) ; montage van schakelborden; motoronderhoud (thermisch, elektrisch); onderhoud en herstellingen aan HVAC; garage voor voertuigen en machines – kon de invoer van afgewerkte producten worden beperkt, ten voordele van "bulkverpakkingen", waarbij de maatschappelijke functie niet uit het oog werd verloren (jobcreatie en beroepsopleidingen zowel in de hoofdstad als in de provincies).

Kennis van de markt en de regio

Deze verschillende ontwikkelingen, de duurzaamheid van het bedrijf en het decentraliseringsstreven van de regering hebben de firma ertoe gebracht filialen in het binnenland op te richten.

Het bedrijf biedt vandaag werk aan meer dan 1000 Angolese werknemers en meer dan 30 expats, verspreid over het hele grondgebied (hoofdzetel in Luanda; filialen in Kuito, Huambo, Lubango, Saurimo, Luena en Uige).

4.2 POLLET WATER GROUP

Evolutie en vooruitzichten voor de onderneming

Momenteel spelen de voornaamste contracten zich af in de bouwsector (een school voor 1200 leerlingen en een slachthuis), de waterdistributie (200 km en 18 000 abonnees), de elektriciteitsdistributie (productie, leidingen, transformatorstations en aansluitingen in particuliere woningen).

De nationale ontwikkeling, ondersteund door de toegenomen inkomsten uit de olienijverheid, plaatst Angola in de kopgroep van de Afrikaanse economieën. Dat gunstige statuut zal op termijn wellicht leiden tot een vertraging in de internationale steun- en ontwikkelingsprogramma's.

De jongste 5 jaar bereidt de firma die toekomstige evolutie voor via de inpassing van de studie naar financieringsoplossingen voor de projecten waaraan ze meewerkt. Een aantal projecten die reeds werden voltooid en die functioneel zijn (thermische centrales van Kuito en Saurimo) zijn het resultaat van die ondernemingsevolutie en vormen een zeer positief signaal voor de gunstige toestand waarin de Angolese economie zich bevindt.

Naast de ontwikkelingen die verband houden met de eigen kernactiviteiten bestudeert de firma ook in welke mate ze kan meewerken aan lokale industriële projecten waarin ze, dankzij haar competenties en knowhow, kan optreden als industriële speler die door zijn toekomstige partners wordt erkend.

Gelet op de heersende huisvestings- en woonproblematiek voert het bedrijf momenteel ook een bouwbeleid (hotel en studio's in Luanda en in de provincies).

www.tech-spec-export.be

De Belgische *Pollet Water Group* (PWG) is, met zijn 35 jaar industriële ervaring, actief in de sector van waterzuivering en zwembaden. De groep omvat 15 ondernemingen die verspreid zijn over 10 landen in Europa, Afrika en het Midden-Oosten.

PWG levert componenten en volledige systemen voor bedrijven die gespecialiseerd zijn in waterzuivering. Dankzij de jarenlange ervaring biedt *PWG* een breed gamma installaties aan, zowel voor particulieren als voor bedrijven, oplossingen voor alle problemen inzake waterzuivering.

Sinds enkele jaren exporteert PWG naar Angola. De groep gelooft in het potentieel van de Angolese markt en besliste dan ook er de eigen onderneming *Bluetide* op te richten met het oog op een betere dienstverlening aan de Angolese klanten via zijn aanwezigheid op de lokale markt.

PWG vervaardigt en installeert er waterzuiveringssystemen om de kwaliteit van het water te verhogen, zowel voor particulieren (privéwoningen) als bedrijven (restaurants, hotels, ziekenhuizen, enz.).

Het gamma omvat systemen voor wateronthardding, omgekeerde osmose, waterfiltering, waterontzilting (waarmee zeewater drinkwater kan worden), enz. PWG vervaardigt ook uitrustingen op maat voor zeer specifieke toepassingen en heeft een serviceafdeling voor het onderhoud van zijn uitrustingen.

www.pwg.be

5

NUTTIGE ADRESSEN

5.1 IN BELGIË

FLANDERS INVESTMENT & TRADE (FIT)

Gaucheretstraat 90
1030 Brussel
+32 2 504 87 11
+32 2 504 88 99
info@fitagency.be
www.flandersinvestmentandtrade.be

BRUXELLES INVEST & EXPORT

Louizalaan 500, bus 4
1050 Brussel
+32 2 800 40 00
+32 2 800 40 01
info@brusselsinvestexport.be
www.bruxellesinvestexport.be

AGENCE WALLONNE À L'EXPORTATION ET AUX INVESTISSEMENTS ÉTRANGERS (AWEX)

Saincteletteplein 2
1080 Brussel
+32 2 421 82 11
+32 2 421 87 87
mail@awex.be
www.awex.be

CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRY AND AGRICULTURE BELGIUM-LUXEMBOURG / AFRICA-CARIBBEAN-PACIFIC (CBL-ACP)

Voorzitter: dhr. Guy BULTYNCK

Directeur and Executive Manager :
mevr. Corine Courbet

Montoyerstraat 24, bus 5
1000 Brussel
+32 2 512 99 50
+32 2 512 81 58
+32 2 512 28 29
cbl.acp@skynet.be
www.cblacp.eu

ANGOLESE AMBASSADE IN BELGIË

Franz Merjaystraat 182
1050 Brussel

Ambassadeur: Elizabeth SIMBRÃO
+32 2 346 18 72
+32 2 344 08 94
angola.embassy.belgium@skynet.be

Eerste secretaris: Dionisia MONTEIRO
+32 2 279 27 04
+32 2 279 28 09
rosacastro16@hotmail.com

CONSULAIRE DIENSTEN

Saturnelaan 42
1180 Ukkel
+32 2 379 27 00

5.2 IN ANGOLA

BELGISCHE AMBASSADE IN ANGOLA (LUANDA)

Ambassadeur: Charles DELOGNE

Rua Houari Boumedienne 100
Miramar - Luanda
+244 222 449 178
+244 912 206 477 (in noodgevallen)
+244 222 449 344
luanda@diplobel.fed.be
http://diplomatie.belgium.be/angola

AGENCE WALLONNE À L'EXPORTATION ET AUX INVESTISSEMENTS ÉTRANGERS (AWEX)

Contact: Roland GUEUBEL, CEO of TSE et AWEX/CBL-ACP contact point in Angola

Rua Pedro de Castro Van Dunem-Loy 54
Morro Bento – Luanda
+244 222 339 571
+244 222 331 889
+244 222 460 031
+244 222 460 078
rgueubel@tse-angola.com

BRUSSEL INVEST & EXPORT

Brussel Invest & Export beschikt niet over een eigen economisch en handelsattaché in Angola. Brusselse ondernemingen die in Angola ondersteund willen worden, kunnen zich wenden tot de economisch en handelsattaché van het AWEX, dhr. Roland Gueubel, CEO of TSE en AWEX/CBL-ACP contact point in Angola.

FLANDERS INVESTMENT & TRADE

Economisch en handelsattaché FIT:
Marc SCHILTZ
Royal Consulate General of Belgium
Fredman Towers (8th floor)
13 Fredman Drive
Sandton - Johannesburg
+27 11 783 47 32
+27 11 783 47 37
johannesburg@fitagency.com
www.flandersinvestmentandtrade.com

In steun van Marc Schiltz :
Annemie VAN MEEUWEN
+351 21 353 95 17
+351 21 353 57 23
lisbon@fitagency.com

5.3 NUTTIGE WEBSITES

Republiek Angola
http://www.governo.gov.ao/

Ministerie van de Territoriale administratie
http://www.mat.gov.ao/

Ministerie van Buitenlandse zaken
http://www.mirex.gov.ao/

Ministerie van Sociale aangelegenheden
http://www.minars.gov.ao/

Ministerie van Landbouw en Plattelandsontwikkeling
http://www.minagri.gov.ao/

Ministerie van Ruimtelijke ordening
http://www.minplan.gov.ao/

Ministerie van Handel
http://www.minco.gov.ao/

Ministerie van Sociale communicatie
http://www.mcs.gov.ao/

Ministerie van Bouw
http://www.mincons.gov.ao/

Ministerie van Cultuur
http://www.mincult.gov.ao/

Ministerie van Landsverdediging
http://www.minden.gov.ao/

Ministerie van Economie
http://www.minec.gov.ao/

Ministerie van Onderwijs
http://www.med.gov.ao/

Ministerie van Energie en Water
http://www.minea.gov.ao/

Ministerie van Leefmilieu
http://www.minamb.gov.ao/

Ministerie van Gezin en Vrouwenemancipatie
http://www.minfamu.gov.ao/

Ministerie van Binnenlandse zaken
http://www.minint.gov.ao/

Ministerie van Jeugd en Sport
http://www.minjud.gov.ao/

Ministerie van Justitie
http://www.minjus.gov.ao/

Ministerie van het Vaderland en de Oud-strijders
http://www.macvp.gov.ao/

Ministerie van Gezondheid
http://www.minsa.gov.ao/

Ministerie van Wetenschap en Technologie
http://www.minct.gov.ao/

Ministerie van Telecommunicatie en Informatietechnologieën
http://www.mtti.gov.ao/

Ministerie van Toerisme
http://www.minhotur.gov.ao/

Ministerie van Transport
http://www.mintrans.gov.ao/

Nationale Bank van Angola
http://www.bna.ao/

Angolese Kamer van Handel
http://www.angolachamber.org/

6

BRONNEN

Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers
www.awex.be

Brussel Invest & Export
www.bruxellesinvestexport.be

Flanders Investment and Trade
www.flanderstrade.be

F.O.D. Buitenlandse zaken
www.diplomatie.be

Nationale Bank van België
www.nbb.be

Nationale Delcrederedienst
www.ondd.be

Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties
www.fao.org

Wereldhandelsorganisatie
www.wto.org

Internationaal Monetair Fonds
www.imf.org

World Economic Forum
www.weforum.org

Wereldbank
www.worldbank.org

Viewswire
www.viewswire.com

Wereldgezondheidsorganisatie
www.who.org

Eurostat
www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Central Intelligence Agency
www.cia.gov

UK Trade & Investment
www.uktradeinvest.gov.uk

Zwitsers Bureau voor Commerciële Expansie
www.osec.ch

US Commercial Service
www.trade.gov/cs/

Agentschap NL – Ministerie van Economische Zaken
www.agentschapnl.nl

Programme France-Export
www.programme-france-export.fr

Nationale Bank van Angola
http://www.bna.ao/

Agência Nacional pelo investimento Privado (ANIP)
http://www.anip.co.ao/

Nationaal Instituut van de Statistiek van Angola
http://www.ine-ao.com

Ministerie van Landbouw en Plattelandsontwikkeling
http://www.minagri.gov.ao/

Ministerie van Buitenlandse zaken
http://www.mirex.gov.ao/

Ministerie van Ruimtelijke ordening
http://www.minplan.gov.ao/

Ministerie van Handel
http://www.minco.gov.ao/

Ministerie van Bouw
http://www.mincons.gov.ao/

Ministerie van Economie
http://www.minec.gov.ao/

Ministerie van Energie en Water
http://www.minea.gov.ao/

Ministerie van Leefmilieu
http://www.minamb.gov.ao/

Ministerie van Telecommunicatie en Informatietechnologieën
http://www.mtti.gov.ao/

Agentschap voor Buitenlandse Handel
Montoyerstraat 3
1000 Brussel
+32 2 206 35 11
www.abh-ace.be

Flanders Investment and Trade
Gaucheretstraat 90
1030 Brussel
+32 2 504 87 11
www.flandersinvestmentandtrade.be

Brussel Invest & Export
Louizalaan 500, bus 4
1050 Brussel
+32 2 800 40 00
www.bruxelles-export.be

Agence wallonne à l'Exportation
et aux Investissements étrangers
Saincteletteplein 2
1000 Brussel
+32 2 421 82 11
www.awex.be

Hoewel alles in het werk werd gesteld om nauwkeurige en actuele informatie te geven, kunnen noch het Agentschap voor Buitenlandse handel, noch zijn partners (Flanders Investment and Trade, Brussel Invest & Export en het Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers) verantwoordelijk worden gesteld voor fouten, weglatingen en leugenachtige verklaringen. Ze kunnen evenmin verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik of de interpretatie van de informatie in deze studie.

DATUM VAN PUBLICATIE: SEPTEMBER 2013

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : MARC BOGAERTS

AUTEUR : SAMMY SIOEN

GRAFISCHE VORMGEVING EN UITVOERING:
CIBLE COMMUNICATION (www.cible.be)

GEDRUKT OP PAPIER MET EEN FSC-LABEL

DEZE STUDIE IS OOK BESCHIKBAAR OP DE WEBSITE VAN HET AGENTSCHAP VOOR BUITENLANDSE HANDEL:
WWW.ABH-ACE.BE

agentschap voor
buitenlandse handel